

Kiss Lilla Nóra

BELSŐ PIACI JOGESETGYŰJTEMÉNY

2017

KISS LILLA NÓRA

BELSŐ PIACI JOGESETGYŰJTEMÉNY

MISKOLCI EGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
EURÓPAI ÉS NEMZETKÖZI JOGI INTÉZET

Kiss Lilla Nóra

BELSŐ PIACI JOGESETGYŰJTEMÉNY

2017

Belső piaci jogesetgyűjtemény

Szerző:

dr. Kiss Lilla Nóra

doktoranda

Európai Jogi és Nemzetközi Magánjogi Tanszék

Európai és Nemzetközi Jogi Intézet

Állam- és Jogtudományi Kar

Miskolci Egyetem

A jogesetgyűjtemény Az Európai Unió egységes piacának működését szabályozó uniós normarendszer átfogó kutatása, illetve vizsgálata c. projekt résztvevőkenységeként, az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

A kiadó és a szerző számára minden jog fenntartva. Jelen jegyzetet, illetve annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeseti úton vagy más módon – a kiadó vagy a szerző engedélye nélkül közölni.

ISBN 978-615-80212-4-1

Kézirat lezárva: 2017. május 31.

Kiadó: Gazdász-Elasztik Kft.

Felelős vezető: Vesza József

TARTALOM

ELŐSZÓ	9
BELSŐ PIACI JOGHARMONIZÁCIÓ	11
<u>EURO-TEAM ÉS A SPIRÁL GÉP EGYESÍTETT ÜGYEK</u>	11
ÁRUK SZABAD MOZGÁSA	15
<u>CASSIS DE DIJON ÜGY</u>	15
<u>SCOTTISH WHISKEY ASSOCIATION ÜGY</u>	21
<u>KER-OPTIKA ÜGY</u>	28
SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS SZABADSÁGA	36
<u>LUC VANDERBORGHT ÜGY</u>	36
LETELEPEDÉS SZABADSÁGA	42
<u>VLISSOPOULOU ÜGY</u>	42
<u>BIZOTTSÁG KONTRA MAGYARORSZÁG ÜGY</u>	48
<u>CAFETERIA ÜGY</u>	54
TŐKE SZABAD ÁRAMLÁSA	60
<u>VOLKSWAGEN ÜGY</u>	60
SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSA	65
<u>SÓLYOM ÜGY</u>	65
<u>FAHIMIAN ÜGY</u>	73
BIBLIOGRÁFIA	77
IRODALOM	77
EURÓPAI BÍRÓSÁG ÍTÉLETEI	77

Előszó

A jogászképzés és a jogi felsőoktatás számára több feladattár és jogesetgyűjtemény is rendelkezésre áll, azonban kifejezetten az Európai Unió belső piacának oktatási célú és ilyen módon rendszerezett munkáinak száma csekély. A *Belső piaci jogesetgyűjtemény* c. munka elsősorban ezt a hézagot kívánja betölteni. Ennek megfelelően a jogesetgyűjtemény követi az Európa jog 2. tárgy tematikáját, a belső piaci szabadságokhoz kapcsolódó jogesetek egy részét részletesen összefoglalja és a joghallgatók, valamint az Európa-jogi szakjogász képzés hallgatói számára könnyebben befogadhatóvá teszi.

A jogesetgyűjteményben azokat a bírósági ítéleteket vettük górcső alá, melyek vagy klasszikus értékteremtő és alapelvi szintű uniós jogi újításokat vezettek be a jogrendszerbe, vagy az uniós jog egyes szakterületeinek, szakpolitikáinak fejlődését szemléltetik, vagy éppen magyar vonatkozásuk miatt lehetnek érdekesek a hallgatók és a szakjogász képzésben résztvevők számára. Az elemzett ügyek között mind kifejezetten új, mind korábbi – mérföldkönek számító – esetek is találhatóak.

Minden jogesetelemzés felépítését és logikai menetét tekintve azonos sémát követ: először a tényállást összegezzük, majd az értelmezésre váró rendelkezéseket. Ezt követően (az adott bírósági eljárás jellegétől is függően) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket vagy rögtön a felek érveit vesszük górcső alá. Ezután vagy a főtanácsnoki indítvány, vagy ennek hiányában egyből a bírósági ítélet következik. Az ítélet összefoglalása után annak uniós jogot fejlesztő szerepét és a kapcsolódó más jogeseteket foglaljuk össze, annak érdekében, hogy a hallgatók teljesebb képet kapjanak az belső piaci mechanizmusokról. Végül, minden elemzés kérdésekkel zárul. A kérdések a hallgatók kritikai szemléletű tovább-gondolkodását, valamint érvelési készségeit hivatottak fejleszteni. A jogesetgyűjtemény célját tekintve egy nemcsak gyakorlatcentrikus, hanem áttekinthető, tanulható és hallgató-barát felépítésű tansegédlet, mely hozzájárul az uniós jogi oktatás színvonalának emeléséhez.

A jogesetgyűjtemény a 2016/2017-es tanév során az Európai és Nemzetközi Magánjogi Tanszék „Az Európai Unió egységes piacának működését szabályozó uniós normarendszer átfogó kutatása, illetve vizsgálata” c., az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében támogatott kutatási projektje során valósult meg.

A jogesetgyűjtemény fejlesztése és bővítése a projekt lezárását követően is folytatódik. Bízom benne, hogy hallgatóink számára hasznos és tanulható segédlet született, melynek használatához jó munkát kíván a szerző.

Miskolc, 2017. május

dr. Kiss Lilla Nóra

BELSŐ PIACI JOGHARMONIZÁCIÓ

- közúti közlekedés, úthasználat, díjfizetés –
 - arányosság elve –
 - adórendelkezések –

Euro-Team és a Spirál Gép egyesített ügyek

Az Európai Bíróság C-497/15 sz. *Euro-Team* és a C-498/15. sz. *Spirál Gép kontra Budapest Rendőrfőkapitánya* egyesített ügyekben 2017. március 22-én hozott ítélete a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás¹:

Mindkét ügyben tehergépjárművek üzemeltetői előre megfizették a járműveik útvonala tekintetében az *Eurovignette* irányelv által az utak használatáért kivetett díjat, azonban sofőrjeik a navigációs rendszer hibája, illetve figyelmetlenség miatt túlhajtottak azon a lehajtón, ahol az útvonal részét képező autópálya-szakaszt el kellett volna hagyniuk.

Az Euro-Team ügyben a sofőr így az M5-ös autópályán maradt, noha úthasználati jogosultsága az elmulasztott lehajtótól csak az autópályával párhuzamosan futó 5-ös útra volt. Fontos megjegyezni, hogy a szabálytalanul megtett útszakasz vonatkozásában az M5-ösön fizetendő úthasználati díj alacsonyabb (324 forint), mint az eredeti útvonaltervben szereplő 5-ös út tekintetében a cég által előre ténylegesen megfizetett díj (520 forint).

A Spirál-Gép ügyben pedig a túlhajtás észlelését követően a sofőr szinte azonnal, telefonon megváltotta az útvonal-használati jegyet (1597 forintért). Mindezen körülmények ellenére a rendőrség mindkét esetben kb. 150 000 forint összegű bírsággal sújtotta a járművek üzemeltetőit az útdíj-fizetési kötelezettség megsértése miatt. E bírságok összege egyébként megjegyezzük az úthasználati díj befizetésének teljes elmaradása esetén kiszabandó bírság összegével. Az érintett cégek bírósági úton vitatják a rendőrség határozatát, arra hivatkozva, hogy a rájuk kiszabott bírság mértéke nincs összhangban az irányelvvel, amely kifejezetten arányos összegű szankciók kiszabását írja elő.

¹ Lásd bővebben a Bíróságnak a C-497/15 sz. *Euro-Team* és a C-498/15. sz. *Spirál-Gép kontra Budapest Rendőrfőkapitánya* egyesített ügyekben hozott ítélete kapcsán kiadott sajtóközleményekben.

Értelmezésre váró rendelkezések:

1999/62 irányelv (1), (12) és (15) bekezdései:

(1) *A tagállamokban működő fuvarozási vállalkozások közötti verseny torzulásainak a felszámolása szükségessé teszi mind a díjkivetési rendszerek összehangolását, mind pedig méltányosságon alapuló mechanizmusok kidolgozását az infrastruktúra-használati díjak kivetésére a fuvarozási vállalkozások esetében.*

(12) *A verseny meglévő torzulásai nem szüntethetők meg kizárólag az adók vagy az üzemanyagok jövedéki adójának összehangolásával; ugyanakkor mindaddig, amíg a díjkivetés műszakilag és gazdaságilag megfelelőbb formái ki nem alakulnak, az ilyen torzulások mérsékelhetők az autópályadíjak és/vagy használati díjak alkalmazásának a fenntartásával vagy bevezetésével; továbbá engedélyezni kell, hogy díjakat vessenek ki hidak, alagutak és hegyi átjárók használatára.*

(15) *A használati díjak díjtételeit az érintett infrastruktúra használatának időtartama alapján és a közúti járművek használata által előidézett költségek szerinti megkülönböztetéssel kell meghatározni.*

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1. kérdés: *Az útdíj-fizetéssel kapcsolatos kötelezettség megsértése esetén alkalmazandó magyar szankciórendszer összhangban van-e az irányelvvvel, és különösen a szankciók arányosságának abban foglalt követelményével?*

2. kérdés: *Akként kell-e értelmezni az arányosságnak [az 1999/62] irányelv 9a. cikkében foglalt követelményét, hogy azzal ellentétes a [410/2007. Kormányrendelet] 9. mellékletével bevezetethez hasonló szankciórendszer, amely a viszonylati jegyek megváltásával kapcsolatos szabályok megsértése esetére – a szabályszegések súlyától függetlenül – általánösszegű bírság kiszabását írja elő?*

3. kérdés: *Megfelel-e a [410/2007. Kormányrendelet] 9. mellékletében meghatározott közigazgatási bírság az [1999/62] irányelv 9 a. cikkében foglalt azon követelménynek, miszerint a nemzeti jog által megalkotott szankciónak hatékonnak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lennie?*

4. kérdés: *Akként kell-e értelmezni az arányosságnak az [1999/62] irányelv 9 a. cikkében szereplő követelményét, hogy azzal ellentétes egyrészt az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló, a jogsértés elkövetőinek objektív felelősségét bevezető szankciórendszer, másrészt pedig az említett rendszerben előírt szankció súlyozása?*

A felek érvei:

A felperes(ek) érvei: Az Euro-Team az alperes határozatával szemben keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt, melynek során többek között arra hivatkozott, hogy a 410/2007. Kormányrendelet által

előírt szankció ellentétes az uniós joggal, mivel a kiszabott bírság összege aránytalan.

C-498/15. sz. ügy felperese, a Spirál-Gép szintén Magyarországon székhellyel rendelkező vállalkozás. Annak érdekében, hogy egy általa üzemben tartott tehergépjármű 2014. április 25-én a „Kaba–Bököny” útdíj-köteles útvonalon közlekedhessen, az ED törvény értelmében előre megváltotta az előírt viszonylati jegyet. A sofőr azonban figyelmetlenségből túlhajtott azon a lehajton, ahol az M35-ös autópályát el kellett volna hagynia. A gépjárművezető, miután észlelte a tévedését, és már nem tudott visszafordulni, leállította a gépjárművet ezen autópálya leálló sávjában, és telefonon keresztül önként rendezte az említett szakaszra vonatkozó úthasználati díj összegét. A Spirál-Gép keresetében arra hivatkozott, hogy az említett kormányrendelet aránytalan, és ezáltal ellentétes az uniós joggal.

Az alperes (Budapest Rendőrfőkapitánya) érvei: A Budapesti Rendőrfőkapitány 2014. december 8-i határozatában a 410/2007. Kormányrendelet alapján az Euro-Teamre 165 000 HUF (hozzávetőleg 535 euró) közigazgatási bírságot szabott ki, azzal az indokkal, hogy mivel e vállalkozás elmulasztotta megváltani a viszonylati jegyet a 85. és 90. kilométerszelvény közötti autópálya-szakaszra, nem tartotta be az ED törvényben számára előírt kötelezettséget.

Budapest Rendőrfőkapitánya 2015. március 16-i határozatában a 410/2007. Kormányrendelet alapján a Spirál-Gépre 140 000 HUF (hozzávetőleg 454 euró) közigazgatási bírságot szabott ki, azzal az indokkal, hogy e vállalkozás, mivel elmulasztotta előzetesen rendezni a 24. és 35. kilométerszelvény közötti autópálya-szakaszra vonatkozó úthasználati díj összegét, nem tartotta be az ED törvényben számára előírt kötelezettséget.

Bíróság érvelése és ítélete:

A 2011. szeptember 27-i 2011/76/EU Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvvel módosított, a nehéz tehergépjárművekre egyes infrastruktúrák használatáért kivetett díjakról szóló, 1999. június 17-i 1999/62/EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv 9a cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkben **előírt arányosság követelményével ellentétes az olyan szankciórendszer, mint amilyenről az alapügyben szó van**, amely a közúti infrastruktúra használatához kapcsolódó úthasználati díj előzetes kifizetésének kötelezettségére vonatkozó szabályok bármilyen megsértése esetén – annak jellegétől vagy súlyától függetlenül – átalányösszegű bírság kiszabását írja elő.

A 2011/76 irányelvvvel módosított 1999/62 irányelv 9a. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkben előírt arányossági követelménnyel nem ellentétes az objektív felelősséget bevezető olyan szankciórendszer, mint amilyenről az alapügyben szó van. Ezzel szemben e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a szankcióknak e rendszer által előírt mértéke.

Az alapvető probléma a Bíróság szerint, hogy az úthasználati díj megfizetésének elmulasztását a jogsértés súlya figyelembevételének mellőzésével szankcionáló magyar szabályozás ellentétes az uniós joggal.

Kapcsolódási pontok:

– A C-210/10.sz., Urbán ügy:

Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az e szabályozással bevezetett rendszerben előírt feltételek teljesítésének elmulasztása esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó uniós jogszabályok összehangolásának hiányában a tagállamok hatáskörébe tartozik a számukra megfelelőnek tűnő szankciók megválasztása. E hatáskörüket azonban az uniós jog és e jog általános elveinek tiszteletben tartásával, ennél fogva az arányosság elvére figyelemmel kell gyakorolniuk.

– A C-501/14.sz., EL-EM-2001 ügy:

Az alapügyben szóban forgó nemzeti jogszabályokban előírt szankciók nem léphetik túl azt a mértéket, amely alkalmas és szükséges az ezen jogszabályok által jogszerűen elérni kívánt cél megvalósításához, tehát amikor több alkalmas intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé hátrányosat kell igénybe venni, és az okozott hátrányok nem lehetnek túlzottak az elérni kívánt célokhoz képest.

A jogsértések visszaszorítására irányuló szankciók szigorúságának összhangban kell állnia a jogsértés súlyával, különösen a tényleges visszatartó erő biztosítása révén, az arányosság általános elvének tiszteletben tartásával.

Kérdések:

1. Tisztességes-e, ha ugyanolyan mértékben szankcionálja a jogalkotó valamely kötelezettség teljes és részbeni elmulasztását?
2. Mi a véleménye, léteznek-e speciális körülmények, melyek mentesíthetnek a szankciók alól? Vannak-e méltányolási lehetőségek?
3. A fenti esetben megállapított aránytalanság alkalmazható lehet-e például a megváltott parkolójegyek lejáratára esetén – néhány perc „késés” miatt – kivetett bírság mértékére, vagy pl. ha váltottunk autópálya-matricát, de nem az autónknak megfelelő kategóriában?

ÁRUK SZABAD MOZGÁSA

- mennyiségi korlátozások és azokkal azonos hatású intézkedések –
 - kölcsönös elismerés elve –

Cassis de Dijon ügy

Az Európai Bíróság C-120/78. sz. *Rewe-Zentral AG kontra Bundesmonopolverwaltung für Branntwein* ügyben 1979. február 20-án hozott ítélete a németországi Hessisches Finanzgericht (hesseni tartományi pénzügyi bíróság) által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás:

Az alapeljárás felperesének (*Rewe-Zentral AG*) szándékában állt egy rakomány Franciaországból származó „*cassis de Dijon*”-t importálni a Németországi Szövetségi Köztársaságban történő forgalomba hozatal céljából.

Amikor a felperes a szeszes italok szövetségi monopóliumhivatalához (*Bundesmonopolverwaltung*) fordult annak érdekében, hogy megszerezze a kérdéses termékre vonatkozó behozatali engedélyt, e hivatal tájékoztatta, hogy elégtelen alkoholtartalma miatt a termék nem rendelkezik a Németországi Szövetségi Köztársaságban (NSzK) történő forgalomba hozatalhoz megkívánt tulajdonságokkal.

A hivatal ezen álláspontja az égetett szeszek monopóliumára vonatkozó törvény (*Branntweinmonopolgesetz*) 100. cikkén és a monopóliumhivatal által e rendelkezés alapján elfogadott szabályokon alapul, amelyek a likőrök és más szeszes italok meghatározott fajtáira minimális alkoholtartalmat határoznak meg.

A fenti rendelkezések szerint a gyümölcslikőrök forgalomba hozatalának feltétele a 25% minimális alkoholtartalom, míg a „*Cassis de Dijon*” feketeribiszke likőr Franciaországban jogszerűen, szabad forgalomban lévő termék alkoholtartalma csupán 15–20% között van.

A felperes szerint a minimális alkoholtartalom német jogszabályok által történő meghatározásának az a következménye, hogy a más tagállamból származó, ismert szeszes italok jogszerűen nem hozhatók forgalomba az NSzK-ban, és hogy ezért e rendelkezés az áruk tagállamok közötti szabad mozgásának korlátozását jelenti, túllépve a tagállamoknak fenntartott kereskedelmi szabályozás keretein. A felperes szerint a behozatalra

vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésről van szó, amely ellentétes az EGK-Szerződés 30. cikkével.

Mivel ráadásul a szeszes italokra vonatkozó monopólium igazgatásának keretében hozott intézkedésről van szó, a felperes azon az állásponton van, hogy a 37. cikket is megsértették, amely szerint a tagállamok fokozatosan minden kereskedelmi jellegű állami monopóliumot kiigazítanak oly módon, hogy az átmeneti időszak végére az áruk beszerzési és értékesítési feltételeire vonatkozóan a tagállamok állampolgárai között kizárjanak minden hátrányos megkülönböztetést.

Az ügyben eljáró hesseni tartományi pénzügyi bíróság az EGK-Szerződés 30. és 37. cikke értelmezése érdekében előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az Európai Bíróság előtt, hogy a tagállami szabályozás EGK-Szerződéssel való összeegyeztethetőségét illetően állásfoglalást kérjen.

Értelmezésre váró rendelkezések:

EUMSZ 34. cikk (EGK-Szerződés 30. cikk): *A tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés.*

EUMSZ 37. cikk (EGK-Szerződés 31. cikk): *(1) A tagállamok minden kereskedelmi jellegű állami monopóliumot kiigazítanak oly módon, hogy az áruk beszerzési és értékesítési feltételeire vonatkozóan a tagállamok állampolgárai között ne álljon fenn megkülönböztetés.*

E cikk rendelkezései minden olyan szervre vonatkoznak, amelyen keresztül valamely tagállam jogilag vagy ténylegesen, közvetlenül vagy közvetve ellenőrzi, irányítja vagy érzékelhetően befolyásolja a tagállamok közötti behozatalt vagy kivitelt. Ezeket a rendelkezéseket az állam által másokra átruházott monopóliumokra ugyanúgy alkalmazni kell.

(2) A tagállamok tartózkodnak minden olyan új intézkedés bevezetésétől, amely ellentétes az (1) bekezdésben megállapított elvekkkel, vagy amely korlátozza a tagállamok közötti vámok és mennyiségi korlátozások tilalmára vonatkozó cikkeket hatályát.

(3) Ha egy kereskedelmi jellegű állami monopólium szabályainak az a célja, hogy megkönnyítse a mezőgazdasági termékek forgalomba hozatalát vagy legjobb áron történő értékesítését, az e cikkben foglalt szabályok alkalmazásakor lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy az érintett termelők foglalkoztatására és életszínvonalára vonatkozóan egyenértékű biztosítékot nyújtsanak.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1. kérdés: *Az EGK-Szerződés 30. cikke szerinti behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések fogalmát úgy kell-e értelmezni, hogy az alkalmazandó az emberi fogyasztásra szánt szeszes italok*

minimális szesztartalmának meghatározására is, amelyet a szeszes italokra vonatkozó monopóliumról szóló német törvény ír elő, és amely megakadályozza a Németországi Szövetségi Köztársaságban más tagállamok olyan hagyományos termékeinek a forgalomba hozatalát, amelyek szesztartalma alacsonyabb, mint a rögzített határérték?

2. kérdés: Ilyen minimális szesztartalom előírása az EGK-Szerződés 37. cikke szerinti, a tagállamok állampolgárai közötti, az áruk beszerzési és értékesítési feltételei terén történő hátrányos megkülönböztetése fogalmába tartozik-e?

A felek érvei:

A felperes érvei: a minimális alkoholtartalom német jogszabályok által történő meghatározásának az a következménye, hogy a más tagállamból származó, ismert szeszes italok jogszerűen nem hozhatók forgalomba az NSzK-ban, és hogy ezért e rendelkezés az áruk tagállamok közötti szabad mozgásának korlátozását jelenti. Ez a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés, mely ellentétes a közösségi joggal.

Az alperes érvei: az alkoholtermékek minimális alkoholfokát megállapító rendelkezések fenntartása közegészségügyi indokokkal támasztható alá, hiszen az alacsony alkoholtartalmú italok fogyasztása könnyebben vezet függőséghez, s így az alkoholfogyasztás terjedéséhez. Másrészt a szabályozás fogyasztói érdekeket is véd, hiszen megvédi a fogyasztókat a szeszes italok előállítóinak vagy forgalmazóinak tisztességtelen gyakorlatával szemben.

Bíróság érvelése és ítélete:

A Bíróság a 2. kérdés vonatkozásában, arra válaszként, hogy a minimális alkoholtartalom követelménye a 37. cikk szerinti, az áruk beszerzési és értékesítési feltételei terén történő minden, a tagállamok állampolgárai közötti hátrányos megkülönböztetés tilalmának hatálya alá tartozik-e, így válaszolt: „A 37. cikk a kereskedelmi jellegű állami monopóliumokra vonatkozó különös rendelkezés. E rendelkezés következképpen nem irányadó azon nemzeti rendelkezések tekintetében, amelyek nem valamely állami monopólium különleges funkciójának ezen állami monopólium általi gyakorlására, hanem általában a szeszes italok előállítására és forgalmazására vonatkoznak.” Tehát nincs jelentősége annak, hogy a cikk hatálya alá tartozik-e a német rendelkezés vagy sem, mert az ügyben a szeszes italok előállításáról és forgalomba hozataláról van szó, nem pedig állami monopólium gyakorlásáról.

Az első kérdés vonatkozásában a Bíróság úgy érvelt, hogy „az alkohol előállítására és forgalmazására vonatkozó közös szabályozás hiányában

a tagállamok feladata, hogy szabályozzák a saját területükön az alkohol és az alkoholtartalmú italok előállítását és forgalmazását.” Mindazonáltal a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk az áruk szabad mozgását, a „*termékek forgalmazására vonatkozó nemzeti jogszabályok különbségeiből eredő akadályok annyiban elismerhetőek, amennyiben ezek olyan feltétlenül érvényesítendő követelményeknek való megfelelés érdekében szükségesek, mint amilyen különösen az adóellenőrzés hatékonysága, a közegészség védelme, a kereskedelmi ügyletek tisztességessége vagy a fogyasztóvédelem.*” Tehát a nemzeti jogszabályok csak akkor jelenthetik gátját az áruk szabad mozgásának, ha a fent nevezett közérdeket szolgáló kényszerítő körülmények érdekében szükségesek.

A Bíróság az NSzK érvelését elutasította. A közegészség védelme kapcsán a fenti megfontolásokat nem tartotta döntőek, hiszen a fogyasztó a piacon gyenge vagy közepes alkoholtartalmú termékek rendkívül változatos skáláját szerezheti be, és ráadásul a német piacon szabad forgalomban lévő, magas alkoholtartalmú italok nagy részét általában hígított formában fogyasztják.

A fogyasztók védelme terén pedig a minimális alkoholtartalom kötelező előírását nem tekinti a kereskedelmi ügyletek tisztességessége alapvető garanciájának, mivel könnyen biztosítható a vevő megfelelő tájékoztatása a származásnak és az alkoholtartalomnak a termékek csomagolásán való megjelölésének előírásával.

A szeszes italok minimális alkoholtartalmára vonatkozó előírások nem szolgálnak tehát olyan közérdekű célt, amelynek elsőbbsége lenne az áruk szabad mozgásának követelményével szemben.

Következésképpen a minimális alkoholtartalomra vonatkozó egyoldalú követelmény, amelyet egy tagállami szabályozás a szeszes italok forgalmazására vonatkozóan előír, a kereskedelemnek a Szerződés 30. cikkének rendelkezéseivel össze nem egyeztethető akadályát jelenti.

Nincs olyan elfogadható indok, amely alapján meg lehetne akadályozni, hogy a tagállamok bármelyikében jogszerűen előállított és forgalmazott szeszes italokat bármely másik tagállam piacára bevezessék anélkül, hogy e termékek mozgását a nemzeti jogszabályok által meghatározott határértéknél alacsonyabb alkoholtartalmú italok forgalmazásának törvényi tilalmával megakadályoznák.

Következésképpen az első kérdésre adandó válasz az, hogy a Szerződés 30. cikkében szereplő „behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések” fogalmát úgy kell érteni, hogy az e rendelkezésben előírt tilalom hatálya alá tartozik az emberi

fogyasztásra szánt szeszes italokra vonatkozó minimális alkoholtartalom megállapítása, amelyet egy tagállam jogszabályai írnak elő, ha másik tagállamban jogszerűen előállított és forgalmazott szeszes italok behozataláról van szó.

Uniós jogot fejlesztő szerep:

Az EuB kidolgozta a kölcsönös elismerés elvét, mely a jogharmonizációt részben vagy egészben kiváltani alkalmas eljárás, a harmonizáció alternatív módja. Az elv szerint, **amennyiben egy terméket egy tagállam területén jogszerűen állítottak elő, az adott állam nemzeti szabályainak megfelelően, majd jogszerűen hozták forgalomba, akkor a termék forgalomba hozatalát és értékesítését más tagállam nem tilthatja meg, és nem korlátozhatja**, kivéve ha azt különösen indokoltá teszi valamely kényszerítő körülmény (feltétlenül érvényesítendő követelmény), mint pl. a közegészségügy védelme, fogyasztóvédelem.

Kapcsolódási pontok:

Az ítélet útmutatást jelent tehát a még nem harmonizált területeken is, hiszen egy tagállam által jogszerűen előállított terméket forgalmazhatóvá minősít a többi tagállamban is, ezzel támogatva a tagállamok közti kereskedelmet, az áruk, majd a szolgáltatások szabad mozgását, továbbá az elv kiterjesztő értelmezése lehetőséget ad a letelepedés szabadsága és a munkavállalók szabad mozgása térnyerésének is, mindezzel támogatva a belső (egységes) piac kialakítását (1979-ben).

Az elven alapul a Parlament és Tanács 2005/36/EK irányelve a szakmai képesítések elismeréséről, mely meghatározza az elismerés joghatásait, miszerint *„a szakmai képesítésnek a fogadó tagállam általi elismerése révén a jogosult a fogadó tagállamban megkezdheti annak a szakmának a gyakorlását, amelyre vonatkozóan a saját tagállamában képzettséggel rendelkezik, és ezt a szakmát a fogadó tagállamban ugyanolyan feltételek mellett gyakorolhatja, mint a fogadó tagállam állampolgárai. Ezen irányelv alkalmazásában az a szakma, amelyet a kérelmező a fogadó tagállamban gyakorolni kíván, azonos azzal, amelyre vonatkozóan a saját tagállamában képzettséggel rendelkezik, feltéve hogy az érintett tevékenységek hasonlóak.”* Ennek kapcsán lásd a C-340/89.sz. *Irene Vlassopoulou v Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg* ügyet.

Az EUMSz 67. cikk (4) bekezdése kimondja a kölcsönös elismerés elvét a tagállamok igazságügyi együttműködése terén. *„Az Unió – különösen a polgári ügyekben hozott bírósági és bíróságon kívüli határozatok*

kölcsönös elismerésének elvével – megkönnyíti az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést.” A 82. cikk (1) bekezdés pedig a büntetőügyekben folytatott együttműködés kapcsán fogalmazza meg a kölcsönös elismerés elvét. „(1) Az Unióban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés a büntetőügyekben hozott bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapul, és magában foglalja a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítését a (2) bekezdésben és a 83. cikkben említett területeken.”

Kérdések:

1. Mi jelentette a jogvita alapját? Milyen EU-s alapelvek kerültek megsértésre?
Kiknek az érdekei sérültek az ügyben és miért?
2. Melyek az érintett jogszabályok (tagállami és EU-s), melyek alkalmazandóak?
3. Mire alapozta az EUB döntését?
4. Miben áll az ügy jelentősége?
5. Élvezhetik-e vajon harmadik országokból származó termékek a kölcsönös elismerés elvéből eredő előnyt, amennyiben egy uniós tagállam piacára jogszerűen bekerültek?

ÁRUK SZABAD MOZGÁSA

- mennyiségi korlátozások és azokkal azonos hatású intézkedések –
 - arányosság elve –
- minimálár és közegészség-védelem –
 - hatékony versenyfeltételek –

Scottish Whiskey Association ügy

Az Európai Bíróság C-333/14.sz. *Scottish Whiskey Association és társai kontra lord Advocate és Advocate General for Scotland* ügyben 2015. december 23-án hozott ítélete a Court of Session Inner House (skót legfelső polgári bíróság) által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás:

A C-333/14. sz. ügyben az Európai Bíróságnak egy skót nemzeti intézkedés (2012. évi alkoholtörvény és a felhatalmazásán alapuló 2013-ban meghozott kormányrendelet) a KPSz-rendelettel² való összeegyeztethetőségét kellett vizsgálnia. A skót alkoholtörvény rögzíti, hogy a szeszesitalok minimális árát alkoholegységenként kell meghatározni. A törvény egy hosszú távú egészségvédelmi stratégiába illeszkedik, tekintettel arra, hogy Skóciában a legmagasabb az alkoholfogyasztás az Egyesült Királyság területét nézve, de európai viszonylatban is kiemelkedő a skótok „teljesítménye”. A skót jogalkotó a megnövekedett alkoholfogyasztás indokaként az alkohol megfizethetőségét (kifejezetten az olcsóságát) jelölte meg. A túlzott alkoholfogyasztás következményei közegészség-ügyi szempontból veszélyesek, károsak, ezért megelőzendők. A törvény úgy rendelkezik, hogy a végrehajtásáért megalkotott rendelet hatásait annak létrehozásától számított 5 éven belül hatásvizsgálat alá kell vetni és amennyiben fenntartását a skót parlament nem határozza el, annyiban hatályba lépésétől számított 6 éven belül hatályát veszti. A skót kormány értesítette az Európai Bizottságot a szóban forgó rendeletről, eleget téve információszolgáltatási kötelezettségének, mely értesítésre az Európai Bizottság negatív véleményt küldött a rendelet hatályba léptetését

² KPSz-rendelet: az Európai Parlament és Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. dec.17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 347., 2013.12.20., 671-854

illetően. A Bizottság állásfoglalása szerint a skót alkoholfogyasztás csökkenthető lenne az alkoholra kivetett jövedéki adó növelésével, mely kevésbé korlátozó és aránytalan intézkedés, mint a minimumár bevezetése.³ Ezért a Bizottság nem tartotta igazolhatónak közegészségvédelmi szempontok alapján az intézkedést, s így az mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősíthető. A skót jogalkotó nem is léptette hatályba az intézkedést az ügy lezárásáig.

A *Skót Whiskey Társaság (Scottish Whiskey Association)* más borászati szakmai szervezetekkel együtt megtámadta a nemzeti bíróság előtt az intézkedést, mert álláspontjuk szerint az nem egyeztethető össze a KPSz-rendelettel, valamint az EUMSZ 34. és 36. cikkeivel. Az első fokon eljáró bíró, *Lord Doherty* részletes indoklással elutasította a keresetet, arra hivatkozva, hogy a Skócia számára biztosított mérlegelési mozgástérben arányos intézkedést fogadott el, mely hatékonyabban lép fel a káros alkohol túlfogyasztással szemben, mint amit a jövedéki adó emelése jelentene. A felperesek fellebbezést nyújtottak be a skót legfelső polgári bírósághoz, amely felfüggesztette az eljárást és előzetes döntéshozatalt kezdeményezett.

Értelmezésre váró rendelkezések:

EUSz 34. cikk: *A tagállamok között tilos a behozatalra vonatkozó minden mennyiségi korlátozás és azzal azonos hatású intézkedés.*

EUSz 36. cikk: *A 34. és a 35. cikk rendelkezései nem zárják ki a behozatalra, a kivitelre vagy a tranzitárakra vonatkozó olyan tilalmakat vagy korlátozásokat, amelyeket a közkereskedés, a közrend, a közbiztonság, az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelme, a művészi, történelmi vagy régészeti értéket képviselő nemzeti kincsek védelme vagy az ipari és kereskedelmi tulajdon védelme indokol. Ezek a tilalmak és korlátozások azonban nem lehetnek önkényes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei.*

KPSz- rendelet: az Európai Parlament és Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. dec.17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról

³ Fontos megjegyezni, hogy a jövedéki adó mértékének meghatározása a Westminster hatásköre, a skót parlament hatásköre csak minimálárhoz hasonló nemzeti intézkedések bevezetésére terjed ki tekintettel az Egyesült Királyság, mint unitárius állam belpolitikai-hatáskörmegosztási sajátosságaira. Tehát a skót parlament nem is tudott más intézkedést megtenni saját hatáskörében eljárva.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1.kérdés: A borpiac közös szervezésére irányuló uniós jog (különösen a KPSz rendelet) helyes értelmezése alapján jogszerű-e az, ha valamely tagállam olyan nemzeti intézkedést hoz, amely az eladásra szánt termék alkoholtartalmától függő minimális kiskereskedelmi árat határoz meg a bor tekintetében, és amely így eltér [...] az árak piaci viszonyok mentén való szabad alakulásától?

2.kérdés: Az EUMSZ 36. cikk szerinti igazolással összefüggésben, ha:

- valamely tagállam arra a következtetésre jut, hogy az emberek egészségének védelme érdekében a fogyasztók vagy e fogyasztók adott csoportja számára célszerű növelni valamely áru – a jelen esetben az alkoholtartalmú italok – fogyasztásának költségeit; valamint
- ez a termék olyan, amelynek tekintetében a tagállam szabadon vethet ki jövedéki adót vagy egyéb adókat [...], az uniós jog értelmében megengedhető-e, és ha igen, milyen feltételek mellett az, hogy a tagállam eltekintsen a fogyasztók számára áremeléssel járó ezen adójogi módszerek alkalmazásától az Unión belüli kereskedelmet és versenyt torzító minimális kiskereskedelmi árat meghatározó jogszabályi intézkedések javára?

3.kérdés: Amennyiben valamely tagállam bíróságát annak eldöntésére kéri fel, hogy [...] mennyiségi korlátozásnak minősülő jogszabályi intézkedés igazolható-e [...] az emberek egészségének védelmére hivatkozva, ez a bíróság korlátozva van-e kizárólag azon információk, bizonyítékok vagy egyéb források vizsgálatára, amelyek a jogalkotó számára a jogszabály hatálybalépésekor rendelkezésre álltak, és amelyeket akkor megvizsgált? Amennyiben nem, akkor milyen egyéb korlátozást lehet alkalmazni a nemzeti bíróság azon lehetőségeire, hogy megvizsgálja a nemzeti bíróság határozatának időpontjában elérhető, és a felek által rendelkezésre bocsátott valamennyi forrást vagy bizonyítékot?

4.kérdés: Amennyiben valamely tagállamban a bíróságnak az uniós jog értelmezése és alkalmazása során meg kell vizsgálnia a nemzeti hatóságok azon állítását, miszerint valamely[...]kereskedelemre vonatkozó mennyiségi korlátozásnak minősülő intézkedés az EUMSZ 36. cikk szerinti eltérésként igazolható az emberek egészségének védelme érdekében, akkor a nemzeti bíróság milyen mértékben köteles vagy jogosult – a rendelkezésére álló információk alapján – objektív álláspont kialakítására az elérni kívánt célt megvalósító intézkedés hatékonyságáról; az Unión belüli versenyre kevésbé torzító hatással járó, legalább azonos hatású alternatív intézkedés elérhetőségéről; és az intézkedés általánosan vett arányosságáról?

5.kérdés: Figyelembe véve az Unión belüli kereskedelemre és versenyre torzító hatással nem járó, vagy legalább kevésbé torzító hatással járó alternatív intézkedés létezését [...], jogszerű ok-e ennek az alternatív intézkedésnek a

mellőzésére az, hogy a hivatkozott alternatív intézkedés hatásai esetleg nem pontosan azonosak az EUMSZ 34. cikk szerint kifogásolt intézkedéssel, hanem további előnyökkel járhat és tágabb körű, általános célkitűzésnek felel meg?

6.kérdés: Annak értékelése során, hogy valamely nemzeti intézkedés [...] olyan mennyiségi korlátozásnak tekintendő [...], amelyet az EUMSZ 36. cikk alapján kívánnak igazolni, és különösen ezen intézkedés arányosságának vizsgálata során milyen mértékben terhelhető a bíróság azzal a feladattal, hogy értékelésében figyelembe vegye azt, hogy az intézkedés milyen módon és mértékben minősül korlátozásnak?

A felek érvei:

A felperes érvei: A nemzeti intézkedés sérti a hatékony versenyfeltételekre vonatkozó versenyjogi követelményeket (mely az árak szabad meghatározását írja elő), emellett pedig az áruk szabad mozgását korlátozza (mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül).

Az alperes érvei: A skót kormány szerint a jövedéki adó emelésével nem érhető el hatékonyan az intézkedéscsomagban megjelölt célkitűzés, tekintettel arra, hogy nincs közvetlen összefüggés a fogyasztói árak és az adó között. Ráadásul a jövedéki adó nem követi a termék alkoholfokát, mert az sávosan van meghatározva. (Tehát ugyanaz a jövedéki adó sújt egy 2%-os alkoholtartalmú és egy 15%-os alkoholtartalmú italt is.)

Érveltek továbbá, hogy a dohánytermékekre vonatkozó – európai bírósági joggyakorlatban megerősített – magasabb mértékű adóztatás nem ültethető át egy az egyben az alkoholfogyasztásra, már csak azért sem, mert a dohányzás csökkentése az egész lakosságot érinti, az alkohol túlzó, káros mértékű fogyasztása csak a lakosság egy részére jellemző.

Bíróság érvelése és ítélete:

A Bíróság kimondja – korábbi gyakorlatával összhangban – hogy **a közös piacszervezési rendelet nem tiltja**, hogy a tagállamok olyan nemzeti szabályokat fogadjanak el, melyek minimumárakat írnak elő valamely termék kiskereskedelmi értékesítésére, **feltéve, ha az adott intézkedés ténylegesen alkalmas az emberek egészsége és élete védelmére**, s nem haladják meg a cél eléréséhez **szükséges mértéket**. Tehát az intézkedés szükségessége és **arányossága** kell, hogy vizsgálat tárgyát képezze. A Bíróság szerint az intézkedéssel elérendő cél, nevezetesen a skót lakosság alkoholfogyasztásának csökkentése, elérhető az intézkedés útján, tehát az intézkedés önmagában alkalmas. A kérdés az, hogy elérhető-e a cél más eszközzel, mely kevésbé korlátozza a tagállamok közti kereskedelmet. Itt különösen a szeszesitalok adójának emelése, mint alternatív eszköz

hatékonysága vizsgálendő. A Bíróság nem tartotta elfogadhatónak a skót kormány álláspontját, mely szerint az adóemelés nem kellően hatékony módszer. Ítéletében kimondta, hogy **az EUSz 34. és 36. cikkeit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha egy tagállam az emberek egészsége és élete védelme érdekében az alkohol fogyasztói árának emelését alkoholegységenkénti minimumár bevezetésével kívánja elérni, és mellőzi a jövedéki adó emelését, mely az egységes piacot tekintve kevésbé korlátozó intézkedés lenne és alkalmas lehet az egészségvédelmi cél eléréséhez.**

Az arányossági vizsgálat elvégzésének mikéntjére vonatkozó kérdésekre a Bíróság azt felelte, hogy a skót hatóságok feladata az intézkedés szükségességének, alkalmasságának és arányosságának bizonyítása, a nemzeti bíróság feladata pedig ezen bizonyítékok relevanciájának vizsgálata. A kérdéses intézkedés ideiglenességét – 6 év után hatályát veszti – is vizsgálni kell az arányosság megállapításakor. A nemzeti bíróság feladata továbbá értelmezni, hogy a nemzeti szabályozásban foglalt minimum ár és a jövedéki adó emelése ugyanolyan hatékony intézkedések-e, s amennyiben igen, az egységes piacot kevésbé korlátozó intézkedést előnyben részesítve meghozni a döntést.⁴

Kapcsolódási pontok:

Az ügy kapcsolódik egyrészt a *Dassonville* ítéletben körülírt mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés fogalomhoz, mely kimondja, hogy minden olyan tagállami intézkedés, mely képes közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozni az Unión belüli kereskedelmet, az mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, s így szükséges az intézkedés alkalmasságát az EUSz 36. cikke alapján igazolni, valamint az alkalmas intézkedés szükségességét és arányosságát vizsgálni.

A Bíróság az adójogi szabályozás alkalmasságának (és hatékonyságának) vizsgálatakor analógia útján alkalmazta a dohánytermékek jövedéki adózására vonatkozó korábbi ítéleteiben foglaltakat, így az ügy kapcsolódik a C-197/08. sz. *Bizottság kontra Franciaország* ügghöz, a C-140/05. sz. *Valeško* ügghöz, valamint a C-216/98.sz. *Bizottság kontra Görögország* ügghöz. Ezekben mondta ki az EuB, hogy a

⁴ Az ítélet részletesebb elemzéséhez lásd Papp Mónika (2016): *Az Európai Bíróság ítélete az árszabályozásról a Scotch Whiskey Association ügyben: Lehet-e arányos a minimálár szabályozás?*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2016/1-2. szám, 101-110. o., a versenyjogi szempontú elemzést pedig lásd: Szalatkay Judit (2016): *Minimálárakkal a közegészségért – a skót alkoholtörvény az Európai Bíróság előtt, Az Európai Bíróság előzetes döntése a C-333/14. sz. ügyben, Versenytükrök*, 2016/1. szám, 96-101 o.

dohánytermékek jövedéki adójának emelése alkalmas az egészség védelmére, hiszen a fogyasztói ár előbb-utóbb tartalmazza a megemelt jövedéki adót is, s mivel az ár meghatározó szempont a fogyasztás gyakoriságát és mennyiségét tekintve, így közvetetten, de hatással van az egészség védelmére a jövedéki adó emelése. Előnye, hogy konkrét hatósági ármeghatározás nélkül történik a cél elérése.

A Bíróság a C-1/90. sz. és a C-176/90.sz. *Aragonesa de Publicidad Exterior SA és Publivia SAE kontra Departamento de Sanidad y Seguridad Social de la Generalitat de Cataluña* egyesített ügyekben kimondta, hogy a tagállamok a közegészség védelme érdekében széles diszkrecionális mozgástérrel rendelkeznek. Az *Aragonesa* ügyben az alkoholreklámokat korlátozó spanyol reklámok kapcsán mondta ki az EuB, hogy a tagállamok jogosultak meghatározni a biztosítani kívánt közegészség-védelmi szintet és annak eléréséhez vezető utat (az alkalmasság, a szükségesség és az arányosság elveinek megtartása mellett).

Kérdések:

1. A skót kormány hatékonyabbnak vélte a minimálár bevezetését a jövedéki adó emelésénél. Ezen érvet elutasította az EuB, ugyanakkor a nemzeti bíróságra bízta az arányossági vizsgálat lefolytatását. Milyen döntést hozhat a nemzeti bíróság figyelembe véve az EuB vonatkozó értelmezését – miszerint hatékony eszköz a jövedéki adó emelése az alkoholfogyasztás csökkentése végett – s közben az arányossági vizsgálat lefolytatása után saját belátása szerint döntse el, hogy a jövedéki adó emelése vagy a minimálár bevezetése-e a hatékonyabb intézkedés Skócia esetében? Megteheti-e a skót bíróság, hogy hatékonyabbnak találja az elfogadott nemzeti intézkedést?
2. Vajon a nemzeti bíróság előtt a Skót Whiskey Társaság avagy a skót kormány került ki győztesen a jogvitából?⁵
3. Az ár meghatározásának kérdését termékértékesítési feltételként (lásd *Keck és Mithuard* ügy) avagy piacra jutási akadályként (C-110/05. sz. *Bizottság kontra Olaszország* ügy) értékelte ebben az ügyben a Bíróság? Miben áll a különbségtétel jelentősége?
4. Van-e olyan szempont, mely alapján a dohánytermékekre vonatkozó gyakorlat analógia útján ne lenne alkalmazható az alkoholtermékekre? Jelentős (és arányosság vizsgálatakor figyelembe veendő) különbség-e

⁵ Ehhez lásd a skót bíróság ítéletét: <http://www.scotcourts.gov.uk/search-judgments/judgment?id=9a1821a7-8980-69d2-b500-ff0000d74aa7> (utolsó letöltés: 2017.05.10.)

ebben a körben, hogy a dohányzás minden esetben káros (és nemcsak a dohányzó személyére), míg az alkohol csak arra van hatással, aki fogyasztja?

5. Egy tagállam kormányának intézkedése felülvizsgálható-e az adott tagállam nemzeti bírósága által az arányossági szempontokra tekintettel? Hol lehet a bíró általi jogalkalmazás (és jogértelmezés) és a jogalkotás határa?

ÁRUK SZABAD MOZGÁSA

- mennyiségi korlátozások és azokkal azonos hatású intézkedések –
 - elektronikus kereskedelem –
 - közegészség-védelme –

Ker-Optika ügy

Az Európai Bíróság C-108/09.sz. *Ker-Optika Bt. kontra ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete* ügyben 2010. december 2-án hozott ítélete a Baranya Megyei Bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás:

A Ker-Optika Bt. kontaktlencsét forgalmaz az internetes oldalán. Az ÁNTSZ Pécsi, Sellyei, Siklói Kistérségi Intézete 2008. augusztus 29-i határozatával a Ker-Optikának megtiltotta e tevékenység folytatását. A Ker-Optika által e határozat ellen benyújtott fellebbezést követően az ÁNTSZ a 2008. november 14-i határozatával e tilalmat helybenhagyta.

Az ÁNTSZ többek közt a 7/2004. (XI. 23.) egészségügyi miniszteri rendelet azon rendelkezéseire hivatkozott, amelyek szerint kontaktlencsét forgalmazni kizárólag gyógyászati segédeszközt forgalmazó szaküzletben, valamint házhoz szállítással végleges használat céljából lehet. Az utóbbi fogalom azonban nem foglalja magában sem megnevezésében, sem tartalmában az internetes forgalmazást.

A Ker-Optika e határozat ellen keresetet nyújtott be, és azzal érvelt, hogy a kontaktlencse interneten történő forgalmazása nem korlátozható az elektronikus kereskedelemről szóló törvényre tekintettel, amely az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtója számára biztosítja tevékenysége szabad gyakorlását.

E tekintetben az ÁNTSZ a 2000/31 irányelv (18) preambulumbekzdésére hivatkozott, amelyből kitűnik, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló törvény hatálya nem terjedhet ki a kontaktlencse interneten történő forgalmazására. E preambulumbekzdés értelmében ugyanis az olyan tevékenységek, amelyeket jellegüknél fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak. Márpedig az ÁNTSZ szerint a kontaktlencse forgalmazása megkíván ilyen vizsgálatot.

E körülmények között a Baranya Megyei Bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatalra bocsátja az uniós jog pontosítására vonatkozó kérdéseit.

Értelmezésre váró rendelkezések:

2000/31 irányelv (18), (21) és (34) preambulumbekendései:

(18) Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások a számítógépes hálózatokon keresztül végzett gazdasági tevékenységek széles skáláját ölelik fel; ezek a tevékenységek különösen áruk online eladását foglalhatják magukban; az olyan tevékenységek, mint az áruk leszállítása vagy a hálózaton kívüli szolgáltatásnyújtás nem tartoznak ide; [...] az olyan tevékenységek, amelyeket jellegüknél fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például [...] a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak.

(21) [...] a szabályozott terület csak az online tevékenységekkel, mint például az online tájékoztatással, online reklámozással, online vásárlással, online szerződéskötéssel kapcsolatos követelményeket szabályozza, és nem érinti a tagállamoknak az árukkal kapcsolatos olyan jogi követelményeit, mint például a biztonsági szabványok, a címkézési kötelezettségek vagy a termékfelelősség, [...] az áruk átadásával, illetve szállításával kapcsolatos követelményeit, ideértve a gyógyszerek forgalmazására vonatkozókat; [...]

(34) Minden tagállamnak módosítania kell azokat a jogszabályait, amelyek olyan – különösen alaki – követelményeket tartalmaznak, amelyek valószínűsíthetően akadályozhatják a szerződések elektronikus úton történő felhasználását; az ilyen kiigazítást igénylő jogszabályok átvizsgálását szisztematikusan kell végezni, áttekintve a szerződési folyamat minden szükséges szakaszát és mozzanatát, ideértve a szerződés iktatását; ennek a módosításnak az eredményeképpen az elektronikus úton megkötött szerződéseknek alkalmazhatóvá kell válniuk; [...].

A 2000/31 irányelv 1. cikkének (1), (5) bekezdései:

(1) Ez az irányelv a belső piac megfelelő működéséhez kíván hozzájárulni az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások tagállamok közötti szabad mozgásának biztosítása által.[...]

(5) Ez az irányelv nem alkalmazható:

- a) az adózás területén;
- b) az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokkal kapcsolatos, a 95/46/EK és a 97/66/EK irányelvben szabályozott kérdésekre;
- c) a kartelljog által szabályozott megállapodásokkal és magatartással kapcsolatos kérdésekre;
- d) a következő, információs társadalommal összefüggő szolgáltatási tevékenységekre:
 - a közjegyzői vagy azzal egyenértékű szakmában folytatott tevékenységre annyiban, amennyiben az a közhatalom gyakorlásához közvetlen és konkrét módon kapcsolódik,

- az ügyfél képviselőjére és érdekeinek bíróság előtti védelmére,
- azokra a szerencsejátékkal kapcsolatos tevékenységekre, amelyek a szerencsejáték során pénzürtékkel rendelkező tételekben való fogadást foglalnak magukban, ideértve a sorsolós játékokat és a fogadási ügyleteket.”

A 2000/31 irányelv 3. cikke a következőket írja elő:

(1) Minden tagállam biztosítja, hogy a területén letelepedett szolgáltatók által nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatások megfeleljenek azoknak az adott tagállamban alkalmazandó nemzeti rendelkezéseknek, amelyek beletartoznak a szabályozott területbe.

(2) A tagállamok nem korlátozhatják a szabályozott területtel összefüggő okokból az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások másik tagállamból történő nyújtásának szabadságát. [...]

(4) A tagállamok tehetnek a (2) bekezdéstől történő eltérésre irányuló intézkedéseket egy adott, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás tekintetében, ha a következő feltételek teljesülnek:

a) az intézkedés:

i. szükséges a következő okok egyike miatt:

– közrend [...],

– közegészség-védelem,

– közbiztonság [...],

– a fogyasztók védelme, ideértve a befektetők védelmét is;

ii. egy olyan, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás ellen irányul, amely az i. alpontban említett célokat sérti, vagy e célokat komolyan és súlyosan veszélyezteti;

iii. az említett célokkal arányos;

A 2000/31 irányelv 4. cikk (1) bekezdése:

A tagállamok biztosítják, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató tevékenységének megkezdése, illetve folytatása ne lehessen előzetes engedélyezéshez vagy bármilyen ezzel azonos hatású követelményhez köthető.

A 2000/31 irányelv 9. cikk (1) bekezdés:

A tagállamok biztosítják, hogy jogrendszerük tegyék lehetővé a szerződések elektronikus úton történő megkötését. A tagállamok biztosítják különösen azt, hogy a szerződéskötési folyamatra alkalmazandó jogi követelmények ne akadályozzák az elektronikus úton kötött szerződések alkalmazását, és ne fosszák meg az ilyen szerződéseket joghatásuktól és érvényességüktől elektronikus úton történő megkötésük miatt.

Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló, 2001. évi CVIII. törvény 3. §-ának (1) bekezdése:

Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtásának megkezdéséhez, illetve folytatásához előzetes engedély vagy bármely ezzel azonos joghatású hatósági határozat nem szükséges.

A gyógyászati segédeszközök forgalmazásának, javításának, kölcsönzésének szakmai követelményeiről szóló 7/2004 (XI. 23.) egészségügyi miniszteri rendelet 3. §-ának (1) bekezdése a következőket írja elő:

Gyógyászati segédeszközt forgalmazni, javítani és kölcsönözni [...] a külön jogszabály szerinti működési engedéllyel rendelkező, az e rendeletben foglalt feltételeknek megfelelő gyógyászati segédeszköz -szaküzletben lehet.

Az említett rendelet 2. számú melléklete I.1. pontjának d) alpontjából következik, hogy kontaktlencse és egyedi méretvétel alapján készített szemüveg forgalmazásához legalább 18 m² alapterületű üzlet vagy a műhelytől elkülönített helyiség szükséges. Az e melléklet I.2. pontjának c) alpontjában előírt személyi feltételek között szerepel az a követelmény, amely szerint kontaktlencse kiszolgálásához optometrista képesítésű személy vagy szemész szakorvos foglalkoztatása szükséges.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1. kérdés: *A kontaktlencse-forgalmazás a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadásnak minősül-e, ezáltal nem tartozik a [2000/31] irányelv hatálya alá?*
2. kérdés: *Ha a kontaktlencse-forgalmazás nem minősül a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadásnak, úgy az EK 30. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely szerint kontaktlencsét kizárólag gyógyászati segédeszköz- szaküzletben lehet forgalmazni?*
3. kérdés: *Ellentétes-e az EK 28. cikk szerinti áruk szabad mozgásának elvével az a magyar jogszabály, amely a kontaktlencse forgalmazását kizárólag gyógyászati segédeszköz- szaküzletben teszi lehetővé?*

A felek érvei:

A felperes érvei: a kontaktlencse interneten történő forgalmazása nem korlátozható az elektronikus kereskedelemről szóló törvényre tekintettel, amely az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtója számára biztosítja tevékenysége szabad gyakorlását.

Az alperes érvei: az olyan tevékenységek, amelyeket jellegüknél fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak. Márpedig az ÁNTSZ szerint a kontaktlencse forgalmazása megkíván ilyen vizsgálatot. A kontaktlencse olyan gyógyászati segédeszköz, amely közvetlenül érintkezik a szem nyálkahártyával, s ezért a helytelen használat vagy nem

megfelelő lencse alkalmazása a szem romlásához vagy megbetegedéséhez vezethet.

Főtanácsnok indítványa:

Paolo Mengozzi főtanácsnok először azt vizsgálta, hogy a kontaktlencse forgalmazás harmonizált jogterület-e, azaz a 2000/31/EK irányelv hatálya alá tartozik-e. Kizárta az irányelv hatálya alól, így az egységes piaci szabadságok szempontjából kezdte értelmezni a magyar szabályozást – figyelembe véve közegészségügyi aspektusokat is. *Mengozzi* főtanácsnok szerint a kontaktlencse-forgalmazás egyes vonatkozásai csak akkor tartoznának az irányelv hatálya alá, ha az interneten történő forgalmazás eleve engedélyezve lenne Magyarországon. Szerinte a kontaktlencse-forgalmazás nem minősül az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak. Elképzelhető a kontaktlencse online értékesítése, ezt azonban a nemzeti szabályozás kizárja.

Kérdés, hogy ez, az értékesítési módra vonatkozó nemzeti szabályozási tilalom az áruk szabad mozgása tekintetében mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül-e, s ha igen, igazolható-e ez a korlátozás.

A magyar szabályozás nem a kontaktlencsére, mint árura vonatkozóan tartalmaz előírásokat, hanem annak értékesítési módjára nézve. A Bíróság a *Keck & Mithuard*⁶ egyesített ügyekben kimondta, hogy az áruk értékesítési módjára vonatkozó korlátozások vagy tilalmak nem minősülnek mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek, amennyiben két feltételnek megfelelnek: minden – az adott tagállam területén tevékenykedő – gazdasági szereplőre vonatkoznak; valamint jogilag és ténylegesen ugyanúgy érintik a nemzeti termékek és a más tagállamból származó termékek forgalmazását. Jelen ügyben a magyar szabályozás valamennyi piaci szereplőre vonatkozik, azonban a második feltétel kapcsán a főtanácsnok megállapította, hogy mivel a magyarországi üzletekben forgalmazott kontaktlencsék zöme más tagállamból származik, ezért az online értékesítés tilalma valójában a külföldi termékeket érinti elsődlegesen és súlyosabban, mint a nemzeti termékeket. Ezért véleménye szerint a magyar szabályozás mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, melynek (közegészségügyre vonatkozó) igazolhatósága szorul vizsgálatra. Igazolható a közegészség-ügyi szempontok alapján történő korlátozása az áruk szabad mozgásának, amennyiben a korlátozás arányos. A

⁶ C-267/91.sz. *Keck és C.268/91.sz. Mithuard* egyesített ügyekben 1993. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-06097.o.]

főtanácsnok végigment a magyar kormány által előterjesztett érveken és elismerte a közegészségügyi veszélyeket, melyek a kontaktlencse nem megfelelő alkalmazásából származnak. A gyógyászati segédeszközök egy csoportja a tagállamokban vényköteles lehet és szakember általi értékesítéshez köthető az uniós jog értelmében (lásd ehhez a C-322/01.sz. *Deutscher Apothekerverband* ügyet), ennek ellenére nem lehet őket a gyógyszerekkel azonosan megítélni, az árukategória jellege közti különbség okán. A magyar szabályozás nincs tekintettel arra, hogy a kontaktlencse-forgalmazást, mint szolgáltatást, más tagállamban letelepedett és szakképesített személyek is nyújthatják. A főtanácsnok differenciált szabályozást tart elképzelhetőnek – mely különbséget tesz a kontaktlencsét első ízben használó fogyasztók és a már huzamosabb ideje lencsét használók között, akik számára a betanítás nem szükséges. A különbséget az egyes lencsetípusoktól is függővé tenné, hiszen más egészségügyi kockázatai lehetnek az esztétikai, a lágú és a merev lencsék alkalmazásának.

Bíróság érvelése és ítélete⁷:

Az EuB a főtanácsnokkal azonos következtetésekre jutott, érvelését azonban másképp támasztotta alá. Megállapította, hogy a 2000/31/EK irányelv nem alkalmazható az ügyben, tekintettel arra, hogy az internetes forgalmazás több, egymástól elkülönített ügyletből áll. Magában foglalja az eladási ügyletet (szerződési ajánlattétel és e-szerződéskötés), valamint a kiszállítást. Mivel a 2000/31/EK irányelvben szabályozott információs társadalommal összefüggő szolgáltatások elsősorban az áruk online eladását foglalják magukban, a kontaktlencsékhez hasonló termékek nem zárhatóak ki az irányelv hatálya alól, azonban az ilyen jellegű termékekhez kapcsolódó ügyletek vonatkozásában a termék kiszállítása is az ügylet részét képezi, melyre viszont nem vonatkozik az említett irányelv. Tehát a kiszállítás feltételei nem tartoznak az irányelv hatálya alá.

Az EuB a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás és a kontaktlencse-forgalmazás elválaszthatatlansága kapcsán arra jutott, hogy mivel a vizsgálat és az ügylet egymástól függetlenül is elvégezhető, így nem kerül ki az irányelv hatálya alól a kontaktlencse forgalmazás. A Bíróság szerint így a kontaktlencse forgalmazást az információs társadalommal összefüggő szolgáltatási irányelv, míg a termék kiszállításának feltételeit az elsődleges uniós jog alapján kell megítélni.

⁷ Lásd részletesebben Somssich Réka (2011): *A Ker-Optika-ügy*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2011/2. szám, 59-67. o. elemzést.

Az áruk szabad mozgása és a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedések kapcsán górcső alá veszi az ügy és a Dassonville-formula, a kölcsönös elismerés elve követelményeit, valamint a más tagállamból származó termékek piacra jutási akadályát képező körülményeket. A főtanácsnokhoz hasonlóan megállapítja, hogy a más tagállamból származó értékesítőket hátrányosan érinti a magyar szabályozás és annak igazolhatóságát vizsgálja. A Bíróság a vizsgálatokon való részvételt a vásárló felelőssége körébe utalta. Elkülönítve kezelte a kontaktlencse első ízben történő alkalmazását és a későbbi értékesítéseket is a főtanácsnokhoz hasonlóan. A kontaktlencse forgalmazás esetén tehát az online ajánlattétel és szerződéskötés az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv alapján tiltott, míg a kiszállítás tilalma mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedés, mely nem igazolható egyik EUMSZ-ben foglalt kivétel alapján sem.

Kapcsolódási pontok:

- C-267/91.sz. Keck és C.268/91.sz. Mithuard egyesített ügyek
- C-322/01.sz. Deutscher Apothekerverband ügy (Az interneten történő gyógyszer forgalmazási tilalom a hazai gyógyszertárakat is megfosztja az értékesítés egy módjától, az a lehetőségük megvan, hogy gyógyszertárakban maguk forgalmazzák azokat. Ezen tilalom súlyosabban érinti más tagállam adott tagállamban le nem telepített gyógyszertárait, akiknek az internetes forgalmazás az egyetlen eszközük. Az ügyben differenciát határoztak meg a vénykötetes és vény nélkül kapható gyógyszerek vonatkozásában, ez utóbbiak elektronikus értékesítése lehetséges csupán.)
- C-8/74.sz. Procureur du Roi v Benoît and Gustave Dassonville ügy (Dassonville-formula: minden olyan kereskedelmi szabályozás, mely közvetve vagy közvetlenül, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja az EU-n belüli kereskedelmet, mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni)
- C-120/78. sz. Cassis de Dijon ügy (kölcsönös elismerés elve, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedések)
- C-244/06.sz. Dynamic Meiden ügy (Németországban tiltották az olyan képhordozók internetes értékesítését, melyeket nem vizsgáltak és osztályoztak a hatáskörrel rendelkező hatóságok a kiskorúak védelme érdekében. Felmerült a 2000/31/EK irányelv alkalmazhatósága, mert az elektronikus értékesítés lehetősége fennállt – ellentétben a *Ker-Optika* ügyben szóbanforgó kontaktlencsék esetével – csak feltételeket és korlátokat állított azzal szemben a német szabályozás.)

Kérdések:

1. Milyen más területeken lehetne elfogadható a differenciálás (két vagy több szintű értékesítés) az áruk szabad mozgásának tiszteletben tartása mellett, például közegészségügyi, közbiztonsági okokra tekintettel?
2. Van-e gyakorlati jelentősége annak, hogy a kontaktlencse online adásvétele a 2000/31/EK irányelv hatálya alá tartozik, míg kiszállítása nem (tehát erre vonatkozóan állíthat tilalmat a tagállam)?
3. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkozó irányelv hatálya kapcsán kimondta a Bíróság, hogy minden szolgáltatás, melyet az irányelv nem sorol fel kivételek között, az irányelv hatálya alá tartozik. Vagyis, minden árucsoport és tevékenység, mely nincs a kivételek között, elektronikusan értékesíthető a Bíróság szerint. Ezen értelmezés vajon teremt-e a tagállamok számára kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy az irányelv által kivételként nem jelölt tevékenységek esetében szüntessék meg az e-kereskedelem útjában álló akadályokat?
4. Jogszerű-e, ha – tekintettel az értékesítés és a termék kiszállításának különválasztására – ha a más tagállamból rendelt és vásárolt terméket nem szállítják ki számunkra? Az irányelv hatályának értelmezése jogszerűvé teszi-e ezt?

SZOLGÁLTATÁSNYÚJTÁS SZABADSÁGA

- száj- és fogápolási szolgáltatások reklámja –
- tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat –
 - közegészség védelme –
 - arányosság elve –

Luc Vanderborght ügy

Az Európai Bíróság C-339/15.sz., a *Luc Vanderborght* ellen folytatott büntetőeljárásban a *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, strafzaken* (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, büntető tanács, Belgium) által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban 2017. május 4-én hozott ítélete.

Tényállás:

L. Vanderborght, belgiumi illetőségű fogorvos, fogápolási szolgáltatásokat reklámozott. 2003 és 2014 között egy, három nyomtatott részből álló, kifüggesztett tájékoztatótáblán szerepelt a neve, foglalkozása, weboldalának címe, valamint rendelőjének telefonszáma. *L. Vanderborght* ezenkívül létrehozott egy weboldalt is abból a célból, hogy tájékoztassa a betegeket a rendelőjében általa kínált kezelések különböző típusairól. Végezetül reklámhirdetéseket helyezett el helyi napilapokban. A *Verbond der Vlaamse tandartsen* fogorvosi szakmai szervezet magánvádja alapján büntetőeljárás indult *L. Vanderborght* ellen. A belga jog ugyanis abszolút jelleggel tilt a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó minden reklámot, és bizonyos követelményeket ír elő a fogorvosi rendelők feliratának egyszerűségére vonatkozóan. *L. Vanderborght* védekezésül azt állítja, hogy a szóban forgó belga szabályok ellentétesek az uniós joggal, különösen az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel, valamint az EUMSZ-ben előírt szolgáltatásnyújtás szabadságával. Az ügyben eljáró *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel, strafzaken* (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, büntető tanács) úgy határozott, hogy kérdéssel fordul a Bírósághoz e tárgyban.

Értelmezésre váró rendelkezések:

EUMSZ 49. cikk: *Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselőknek, fióktelepeknek*

vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen az 54. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgáira előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.

EUMSZ 56. cikk: Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos az Unión belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozás a tagállamok olyan állampolgárai tekintetében, akik nem abban a tagállamban letelepedettek, mint a szolgáltatást igénybe vevő személy.

Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében e fejezet rendelkezéseit kiterjesztheti harmadik országok olyan állampolgáira, akik szolgáltatásokat nyújtanak és az Unió területén letelepedettek.

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló, 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv:

Ez az irányelv nem érinti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat károsultjai által indított egyéni kereseteket. Nem érinti továbbá a [...] a termékek egészségi és biztonsági jellemzőire [...] vonatkozó közösségi és nemzeti szabályokat [...]. A tagállamoknak így lehetőségük nyílik a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme okán arra, hogy például az alkohol, a dohánytermékek vagy a gyógyszerek tekintetében a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó korlátozásokat és tilalmakat a saját területükön [...] fenntartsanak vagy bevezessenek. [...]

Az elektronikus kereskedelemről szóló, 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv:

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások a számítógépes hálózatokon keresztül végzett gazdasági tevékenységek széles skáláját ölelik fel; [...] az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nem korlátozódnak csupán azokra a szolgáltatásokra, amelyek online szerződéskötést eredményeznek, hanem – amennyiben gazdasági tevékenységként jelennek meg – olyan szolgáltatásokat is magukban foglalnak, amelyekért az igénybevevők nem fizetnek, mint például az online információszolgáltatás vagy online kereskedelmi tájékoztatás [...]. Az olyan tevékenységek, amelyeket jellegüknél fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például a cégek számláinak jogszabályban előírt ellenőrzése vagy a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak.

Belga nemzeti jog:

Az 1934. június 1-jei A fogorvosi tevékenység gyakorlásának szabályozásáról szóló királyi rendelet 8 cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

A nyilvánosság tájékoztatására azon az épületen, amelyben a szakképzettséggel rendelkező személy [...] fogorvosi tevékenységet folytat, csak kis méretű és nem

feltűnő megjelenésű hirdetés vagy reklámtábla helyezhető el, amelyen a szakképzett személy neve és adott esetben törvényes szakmai címe, rendelési napjai és órái, valamint azon vállalkozás vagy egészségügyi intézmény neve van feltüntetve, amelynek nevében szakmai tevékenységét folytatja; a hirdetésen vagy reklámtáblán a fogászat azon szakterülete is feltüntethető, amelyen a szakképzett személy tevékenységét elsősorban gyakorolja: operatív fogászat, szájprotézis, fogszabályozás, szájsebészet.

Az 1958. április 15-i A fogápolásra vonatkozó reklámról szóló törvény 1. cikke értelmében:

Tilos közvetlenül vagy közvetve reklámot közzétenni a szájüreg és a fogak betegségeinek, sérüléseinek vagy rendellenességeinek Belgiumban vagy más országban történő, szakképzett vagy nem szakképzett személy általi kezelése, illetve kezeltetése céljából, különösen a hirdetett tevékenység jogszerűsége tekintetében megtévesztésre alkalmas kirakat, cégtábla, hirdetés vagy reklámtábla, továbbá prospektusok, körlevelek, feljegyzések, brosúrák által, sajtó vagy filmvásznon útján.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1. kérdés: *Úgy kell- e értelmezni a 2005/29 irányelvet, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti törvény, amely abszolút jelleggel megtiltja mindenki számára a száj- és fogápolásra vonatkozó reklámozást, ahogyan ezt a fogápolásra vonatkozó reklámról szóló 1958. április 15- i törvény 1. cikke teszi?*
2. kérdés: *A 2005/29 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, »a termékek egészségi és biztonsági vonatkozásaira alkalmazandó szabálynak« tekintendő- e a száj- és fogápolásra vonatkozó reklám tilalma?*
3. kérdés: *Úgy kell- e értelmezni a 2005/29 irányelvet, hogy azzal ellentétes a fogorvosi tevékenység gyakorlásának szabályozásáról szóló 1934. június 1- jei királyi rendelet 8 cikkéhez hasonló, olyan nemzeti szabályozás, amely részletesen meghatározza, hogy a fogorvos rendelőjén a nyilvánosság számára elhelyezett cégtáblának az egyszerűséget illetően milyen követelményeknek kell megfelelnie?*
4. kérdés: *Úgy kell- e értelmezni a 2000/31 irányelvet, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti törvény, amely abszolút jelleggel megtiltja mindenki számára a száj- és fogápolásra vonatkozó reklámozást, és amely az elektronikus (weboldalon keresztüli) kereskedelmi reklámot is megtiltja, ahogyan ezt a fogápolásra vonatkozó reklámról szóló 1958. április 15- i törvény 1. cikke teszi?*
5. kérdés: *Hogyan kell értelmezni »az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásoknak« a 2000/31 irányelv 2. cikkének a) pontjában a 98/34 irányelv 1. cikkének 2. pontjára hivatkozva meghatározott fogalmát?*
6. kérdés: *Úgy kell- e értelmezni az EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikket, hogy azokkal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló, olyan nemzeti szabályozás, amely a közegészség védelme érdekében teljes reklámtilalmat ír elő a fogászati ellátások vonatkozásában?*

A felek érvei:

A magánvádoló fogorvosi szakmai szervezet a belga jog megsértése és a fogorvosi szakma méltóságának sérelme miatt indított büntetőeljárást.

Az alapügy vádlottja, Luc Vanderborgh védekezésül azt állítja, hogy a szóban forgó belga szabályok ellentétesek az uniós joggal, különösen az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvvel, valamint az EUMSZ-ben előírt szolgáltatásnyújtás szabadságával.

Bíróság érvelése és ítélete:

Amennyiben valamely nemzeti intézkedés mind a letelepedés szabadságához, mind pedig a szolgáltatásnyújtás szabadságához kapcsolódik, a Bíróság a szóban forgó rendelkezést főszabály szerint e két alapvető szabadság egyikére tekintettel vizsgálja meg, ha kiderül, hogy az alapügyben szereplő körülmények között ahhoz képest a másik szabadság teljesen másodlagos, és az adott rendelkezés ahhoz kapcsolódhat.⁸ Jelen ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy határokon átnyúló elemet a szolgáltatások más tagállamban letelepedett címzettjeinek a mozgása képez, tehát a hatodik kérdésre az EUMSZ 56. cikkre tekintettel kell válaszolni.

E tekintetben a Bíróság állandó ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy **a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának tekintendő minden olyan intézkedés, amely e szabadság gyakorlását tiltja, zavarja vagy kevésbé vonzóvá teszi.**

Arra is emlékeztet a Bíróság, hogy a „**korlátozás**” fogalma magában foglalja különösen a tagállam által elfogadott olyan intézkedéseket, amelyek bár megkülönböztetés nélkül alkalmazandók, befolyásolják a más tagállamokban történő szolgáltatásnyújtás szabadságát.

Márpedig egy olyan nemzeti szabályozás, amely általános és abszolút jelleggel tilt egy bizonyos tevékenység tekintetében minden reklámot, alkalmas az e tevékenységet gyakorló személyek azon lehetőségének korlátozására, hogy a potenciális ügyfélkörrel megismertessék magukat és népszerűsítsék az ezen ügyfélkörnek kínált szolgáltatásokat.

Következésképpen az ilyen nemzeti szabályozást úgy kell tekinteni, mint amely a szolgáltatásnyújtás korlátozását vonja magával.

Ha egy intézkedésről bebizonyosodik, hogy korlátot, akadályt képez valamely egységes piaci szabadság útjában, annak **igazolhatóságát** kell vizsgálat tárgyává tenni. Ami az ilyen korlátozás igazolását illeti, azon

⁸ Erről lásd részletesebben a Bíróság 2016. május 26- i C- 48/15.sz., *NN International* ügyben hozott ítéletét, EU:C:2016:356

nemzeti intézkedések, amelyek alkalmasak arra, hogy korlátozzák a Szerződés által biztosított alapvető szabadságok gyakorlását, kizárólag azzal a feltétellel engedhetők meg, hogy **közérdekű célt szolgálnak, alkalmasak e célok megvalósításának biztosítására, és nem lépik túl az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges mértéket.**

Jelen ügyben a korlátozást igazolhatóvá tevő közérdek a **közegészség védelme**, valamint a **fogorvosi szakma méltóságának** védelme. Tekintettel arra a **bizalmi viszonyra**, amelynek a fogorvos és páciense között érvényesülnie kell, meg kell állapítani, hogy a fogorvosi szakma méltóságának védelme ugyancsak tekinthető ilyen közérdeken alapuló nyomós indoknak. Márpedig a reklámok intenzív használata vagy az agresszív, akár a pácienseket a kínált kezeléseket illetően esetlegesen megtévesztő promóciós üzenetek melletti döntés alkalmas arra, hogy a fogorvosi szakma imázsának rombolásával, a fogorvosok és pácienseik közötti viszony megváltoztatásával, valamint nem megfelelő vagy szükséges kezelések végzésének az elősegítésével károsan hasson az egészség védelmére, és sértse a fogorvosi szakma méltóságát. Ezekre tekintettel igazolható a szolgáltatásnyújtás korlátozása, a korlátozó intézkedés pedig alkalmas az elérni kívánt célokra. A kérdés a korlátozás **szükségessége és arányossága.**

Az emberek egészsége és élete az első helyen áll a Szerződés által oltalmazott javak és érdekek között, és a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten és módon óhajtják biztosítani a közegészség védelmét. Ez a szint tagállamonként változhat, ezért a tagállamok részére bizonyos mérlegelési mozgásteret kell engedni, ahogy azt a Bíróság a *Ker-Optika* ügyben is kimondta. **E mérlegelési mozgástér ellenére az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás alkalmazásából eredő korlátozás, amely általános és abszolút módon tilt a száj- és fogápolási szolgáltatásra vonatkozó minden reklámot, túllépi az e szabályozás által követett, elérni kívánt célok megvalósításához szükséges mértéket.** A közegészséget és a fogorvosi szakma méltóságát védeni célzó eredmények elérhetőek lennének kevésbé korlátozó intézkedések által. A fenti megfontolások fényében a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a szóban forgó nemzeti szabályozás. Az Elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely általános és abszolút jelleggel megtilt minden, száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó reklámot, amennyiben e szabályozás tiltja az elektronikus kereskedelmi tájékoztatás minden formáját, ideértve az, egy fogorvos által létrehozott weboldal útján történő

kereskedelmi tájékoztatást is. Az EUMSZ 56. cikket pedig akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely általános és abszolút jelleggel tilt a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó minden reklámot.

Kapcsolódási pontok:

- C-48/15.sz., NN International ügy: a szolgáltatásnyújtás és a letelepedés szabadságának elhatárolása
- C-98/14.sz., Berlington Hungary és társai ítéletben definiálta a Bíróság, hogy a határokon átnyúló elemet a szolgáltatások más tagállamban letelepedett címzettjeinek a mozgása képzí.
- C-500/06.sz., Corporación Dermoestética ítélet, 32. pont; és a C-463/13.sz., Stanley International Betting és Stanleybet Malta ítélet, 45. pont; és a C-375/14.sz., Laezza ítélet 21. pontja, melyekben a Bíróság kimondta, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának tekintendő minden olyan intézkedés, amely e szabadság gyakorlását tiltja, zavarja vagy kevésbé vonzóvá teszi.
- C-475/11.sz., Konstantinides ítélet, 45. pont: „korlátozás” fogalma magában foglalja különösen a tagállam által elfogadott olyan intézkedéseket, amelyek bár megkülönböztetés nélkül alkalmazandók, befolyásolják a más tagállamokban történő szolgáltatásnyújtás szabadságát. Az ügyben azt is kimondta az EuB, hogy az egészség és az emberi élet védelme olyan, közérdeken alapuló nyomós indokoknak tekinthető célkitűzés, amely igazolhatja a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását (51. pont).
- C-108/09.sz., Ker-Optika ügy: emberek egészsége és élete az első helyen áll a Szerződés által oltalmazott javak és érdekek között, és a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten óhajtják biztosítani a közegészség védelmét, és azt milyen módon kívánják megvalósítani. Ez a szint tagállamonként változhat, ezért a tagállamok részére bizonyos mérlegelési mozgásteret kell engedni.

Kérdés:

1. A szolgáltatásnyújtás szabadságával ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely általános és abszolút jelleggel tilt a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó minden reklámot. Milyen formában tiltható – közegészség védelmi és fogorvosi szakmai etikai szempontokat figyelembe véve – a száj-és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó reklám?

LETELEPEDÉS SZABADSÁGA

- más tagállamban szerzett szakmai képesítések elismerése –
 - kölcsönös elismerés elvének kiterjesztése –

Vlassopoulou ügy

Az Európai Bíróság C-340/89.sz. *Irene Vlassopoulou v Ministerium für Justiz, Budes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg* ügyben 1991. május 7-én hozott ítélete a németországi Bundesgerichtshof (szövetségi bíróság) által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás:

Irene Vlassopoulou, a görög állampolgárságú felperes jogászként Görögországban szerzett jogi szakképesítést, az athéni ügyvédi kamara tagja, a németországi Tübingen egyetemén szerzett jogi doktorátust, és mintegy öt évig egy mannheimi ügyvédi irodában foglalkozott görög és uniós jogi ügyekkel. Kérte ügyvédként való bejegyzését, amit a tartományi igazságügyi minisztérium elutasított, mert nem rendelkezett Németországban az ügyvédekkel szemben támasztott megfelelő képesítéssel.⁹ Németországban az ügyvédként történő bejegyzésnek és az ügyvédi iroda megnyitásának feltételeit külön jogszabály állapítja meg, mely feltételeket a tartományi minisztérium szerint a felperes nem teljesítette. A felperes először az Ügyvédi Kamara Fegyelmi Tanácsához fordult, majd a német szövetségi bírósághoz folyamodott az elutasító döntés felülvizsgálata érdekében. Tekintettel arra, hogy harmonizációs irányelv ezen a területen még nem állt rendelkezésre, a felperesben felmerült, hogy jogszerű volt-e kérelmének automatikus – érdemi vizsgálat nélküli – elutasítása, tekintettel a letelepedéshez való jogra és annak tartalmára. A német szövetségi bíróság pedig előzetes döntéshozatali kezdeményezést, hogy az Európai Bíróság állásfoglalását kérje az ügyben.

⁹ Az első bekezdésben szereplő kiemelés Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban c. könyvéből származik, mely elektronikusan elérhető: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_EUjog/ch12s04.htm | (letöltés dátuma: 2016.11.02.)

Értelmezésre váró rendelkezések:

EUMSZ 49. cikk (az EKSz. korábbi 43. cikke): *Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselőnek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.*

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen az 54. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgáira előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdés:

Sérül-e az EGK-Szerződés 52. cikkében (jelenleg EUMSZ 49. cikke) biztosított letelepedés szabadságához fűződő jog, amennyiben valamely tagállam állampolgára az állampolgársága szerinti tagállamban ügyvédi praxist folytat és mintegy 5 éve jogtanácsosként dolgozik a fogadó államban (egy ott alapított ügyvédi irodában), mégis a fogadó állam nemzeti szabályozása által megkövetelt feltételek megléte esetén nevezhető ki ügyvédnek.

Vagyis, sérti-e a letelepedéshez való szabadságot, ha egy származási tagállamban ügyvédként, a fogadó államban mintegy öt éve jogtanácsosként tevékenykedő uniós polgár ügyvédi nyilvántartásba vételi kérelmét kizárólag a fogadó állam szigorú nemzeti rendelkezéseivel összhangban bírálják el. Még pontosabban: a letelepedéshez való szerződésbeli jog felhatalmazza-e a fogadó tagállamot arra, hogy visszautasítson valamely szakma gyakorlásához szükséges engedélyt kizárólag azon feltételekre hivatkozással, melyeket a fogadó állam saját állampolgáraitól kíván az adott szakma gyakorlásához? Tehát, van-e arra vonatkozó kötelezettség, hogy figyelembe vegyék az adott uniós polgár más tagállamban szerzett végzettségeit és szakmai tapasztalatát, valamint fogadó államban szerzett tapasztalatát és ezek tükrében vizsgálják a fogadó államban támasztott feltételeknek való megfelelést (így nem szó szerint értelmezve a fogadó állam követelményeit)?

A felek érvei:

A felperes érvei: Tekintettel arra, hogy az athéni ügyvédi kamarának már tagja, s az elmúlt 5 évben Németországban dolgozott jogtanácsosként, szeretne ügyvédi tevékenységet is végezni (letelepedni), ezért kérte bejegyzését. Habár a vizsgákra és oktatásra vonatkozó német jogszabályi követelmények nem tesznek különbséget a német és uniós polgárok között, a felperes szerint ezen a követelmények anélkül történő alkalmazása, hogy figyelembe vennék az adott személy szakmai és

tudományos képesítéseit, végzettségeit – melyeket más tagállamban és a fogadó államban szerzett – nem helyénvaló. Tehát nem azzal van gond, hogy követelményeket állít a német állam az ügyvédi hivatás gyakorlásának feltételeként, hanem azzal, hogy csupán egyetlen egy utat biztosít ezen feltételek elérésére a német jogszabály. Ez pedig a letelepedés szabadságának nem igazolható korlátozását jelenti a felperes szerint, mely feloldható lenne a más tagállamban szerzett végzettségek, képesítések vizsgálatával; a képesítések különbségei pedig különbözőzeti vizsgákkal, tesztekkel áthidalhatóak lennének.

Az alperes érvei: A letelepedés szabadságának szabályanyaga – a szolgáltatásnyújtás szabadságával ellentétben – azon az elven alapul, hogy a migráns munkás elméletileg ugyanazoknak a kötelezettségeknek kell, hogy eleget tegyen, melyet a tagállam saját állampolgárától megkíván. Amikor nincs közösségi (uniós) harmonizációs kötelezettség, minden tagállam maga határozhatja meg az adott területre vonatkozó jogszabályokat, s csupán a diszkrimináció-mentes szabályozást kell szem előtt tartania. Ezt maga az EuB is megerősítette a C-107/83.sz., *Ordre des Avocats au Barreau de Paris v Klopp* ügyben, valamint a C-292/86.sz., *Gullung v Conseil de l' Ordre des Avocats du Barreau de Colmar* ügyben. Ezen ügyekben hozott ítéletekből következik, hogy amennyiben a felperes a Német Szövetségi Köztársaságban kíván ügyvédként tevékenykedni, meg kell felelnie a német állampolgárokkal szemben is támasztott jogszabályi követelményeknek, vagyis el kell végeznie a kurzusokat és le kell tennie a vizsgákat, melyeket a *Richtergesetz* (ügyvédi tevékenységről szóló törvény) feltételként szab. Nincsen olyan eljárás, amely más tagállamban szerzett végzettséget és tapasztalatot elismertté és egyenértékűvé tenne a német jogszabályban meghatározott kötelezettségekkel.

Bíróság érvelése és ítélete:

Az Európai Bíróság azt mondta ki elvi élel, hogy **a szakmai követelményeket támasztó nemzeti előírások akkor is akadályozhatják a letelepedés szabadságát** (jelenleg az EUMSZ 49. cikkét), **hogyha állampolgárságon alapuló megkülönböztetés nélkül alkalmazzák őket.** Ez az eset akkor állhat fenn, ha az érintett személy által egy másik tagállamban már megszerzett ismereteket és képesítéseket a szóban forgó nemzeti előírások figyelmen kívül hagyják.

Az Európai Bíróság kimondta, hogy a kérelem elbírálásakor a minisztériumnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy az ügyvédi kamarába felvételét kérő Vlassopoulou asszony milyen diplomával rendelkezik, a diploma milyen készségeket és ismereteket tanúsít, és automatikus

elutasításnak nem lett volna helye. **Az engedély megadását vagy pedig a kérelem elutasítását részletes és érdemi vizsgálatnak kellett volna megelőznie.** Az érdemi – összehasonlító – vizsgálat során a tagállam, amelynél egy adott szakma gyakorlásának engedélyezését kérelmezték, köteles figyelembe venni az érintett személy által ugyanazon szakma más tagállamban történő gyakorlása érdekében megszerzett okleveleket, bizonyítványokat és egyéb képesítésre vonatkozó tanúsítványokat úgy, hogy az ezen oklevelek által igazolt szakismereteket és képességeket összehasonlíttja a nemzeti jog szerint előírt képesítésekkel és ismeretekkel. **Ezen vizsgálatnak lehetővé kell tennie a fogadó tagállam hatóságai számára annak objektív megállapítását, hogy a külföldi oklevél olyan ismeretek és képesítések fennállását tanúsítja a jogosult javára, amelyek, ha nem is azonosak, de legalább egyenértékűek a nemzeti oklevél által tanúsítottakkal.** Egy külföldi diploma egyenértékűségének megítélésére kizárólag aszerint kerülhet sor, hogy – tekintettel a diploma által igazolt tanulmányok és a gyakorlati képzés jellegére és időtartamára – ez a diploma birtokosának milyen szintű ismereteit és készségeit tanúsítja.

Ha az oklevelek ezen összehasonlító vizsgálata arra a megállapításra vezet, hogy a külföldi oklevéllel igazolt képesítések és ismeretek **megfelelnek** a nemzeti jogszabályok által megkövetelt ismereteknek és képesítéseknek, **a tagállam köteles elismerni** a nemzeti rendelkezésekben megállapított feltételek kielégítését. **Ha** azonban az összehasonlításból az következik, hogy a külföldi oklevéllel igazolt, és a nemzeti rendelkezések által megkövetelt ismeretek és képesítések **csak részben felelnek meg egymásnak, a fogadó tagállam az érintett személytől követelheti annak igazolását, hogy megszerezte a hiányzó ismereteket és képesítéseket. Ez a Vlassoupoulou-elv.**

Uniós jogot fejlesztő szerep:

Valamely tagállamban szerzett diplomák, szakmai képesítések más tagállamban történő el nem ismerése az egyik legfőbb gyakorlati akadályát jelentette a munkavállalók szabad mozgásának. A harmonizáció szükségessége nyilvánvaló volt a kezdetektől, de a képzések sokfélesége, az oktatás eltérő minősége és sok szakma esetén a tagállamonként eltérő ismeretanyag (pl. eltérő jogrendszerek, szabályok) miatt nehéz volt minimum-szabályokat alkotni.

A jogharmonizáció a szakmák terén kezdetben szektorális jellegű volt, tehát egyes szakmák, ipari és mezőgazdasági tevékenységek minimum szabályait jelentették, így teret biztosítottak az ezeket gyakorló személyek szabad letelepedésére, munkavállalására és szolgáltatásnyújtására. **A**

Vlassopoulou-elv egy általános vizsgálati kötelezettséget jelent, mely nem a szakmai képzések kölcsönös elismerését eredményezi, hanem csupán azt, hogy egy tagállam hatóságai érdemi összehasonlító vizsgálatnak vessék alá valamely szakma végzéséhez szükséges engedély iránt folyamodó uniós polgár kérelmét, s ezen vizsgálat eredményének függvényében adják meg az engedélyt, vagy kérjenek igazolást a részben eltérő ismeretek megszerzéséről.

A letelepedés és a határon átnyúló szolgáltatásnyújtás még így is számos megoldásra váró helyzetet teremtett, ezért **2005-ben megszületett a Parlament és Tanács 2005/36/EK irányelve a szakmai képzések elismeréséről.** Az irányelv egy átlátható rendszert teremtett a szabályozott szakmákban való elhelyezkedésre. Elkülöníti a határon átnyúló szolgáltatásnyújtást és a letelepedést, szabályokat biztosít a képzések elismeréséhez és szabályozott képesítési szinteket határoz meg. Így tehát – általános keretszabályok rendelkezésre bocsátásával – a Vlassopoulou-elv háttérbe szorult (szubszidiárius jellegű), hiszen azokra a helyzetekre ad iránymutatást, melyekre a (2005-ös) jogharmonizációs instrumentum nem terjed ki.

Kapcsolódási pontok:

A Vlassopoulou-elv kidolgozása egyrészt a kölcsönös elismerés elvének továbbélését mutatja, másrészt a jogharmonizáció fejlődését tanúsítja. Az elv hézagpótlónak mondható az általános irányelvi szabályok által nem meghatározott esetekre alkalmazandó.

Az EuB a C-238/98.sz., *Hugo Fernando Hocsman v Ministre de l'Emploi et de la Solidarité* ügyben kimondta, hogy a Vlassopoulou-elvet kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyekre a harmonizációs irányelv hatálya nem terjed ki.

Amennyiben egy adott szakma az irányelv hatálya alá tartozik, de valamelyik szakmabeli ág nincs nevesítve (pl. véletlenül), ekkor sem utasítható el automatikusan egy engedély kiadása, hiszen a Vlassopoulou-elvet alkalmazni kell, a szakmai képzéseket igazoló dokumentumokat összehasonlító vizsgálatnak kell alávetni. Ezt elvi éllel a C-31/00.sz., *Conseil national de l'ordre des architectes v Nicolas Dreessen* ügyben mondta ki az EuB.

A Vlassopoulou-elvet kiterjesztette az EuB azon uniós polgárokra, akik nem uniós tagállamban szereztek diplomát. Itt nincsen elismerési kötelezettség (hiszen ezekre az esetekre nem vonatkozik az irányelv), azonban a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságából eredően fennállnak bizonyos tagállami kötelezettségek (lásd Hocsman-ügy).

Kérdések:

1. Mit jelent az, hogy a Vlassopoulou-elv szubszidiárius jellegű?
2. A 2005/36/EK irányelv hatálya nem terjed ki azokra a képesítésekre, melyeket uniós polgárok harmadik országokban szereztek. Alkalmazható-e ilyen esetekben a Vlassopoulou-elv?
3. Amennyiben uniós polgár harmadik országban szerez képesítést, s ezen képesítést az állampolgársága szerinti tagállam elfogadja saját nemzeti szabályaival egyenértékűnek, jelenthet-e ez kötelezettséget a többi uniós tagállam hatóságai számára ezen harmadik országban szerzett képzettség elismerésére? (Lásd C-424/97. sz., *Salomone Haim v Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein* ügyet)
4. Jelent-e harmadik országban szerzett képesítés tagállami elismerése, majd más tagállamban történő el nem ismerése korlátot a letelepedés (vagy szolgáltatásnyújtás) szabadságát illetően? (Lásd C-238/98.sz., *Hugo Fernando Hocsman v Ministre de l'Emploi et de la Solidarité* ügyet és a C-313/01.sz., *Christine Morgenbesser v Consiglio dell'Ordine degli avvocati di Genova* ügyet)
5. Vajon nem uniós tagállam polgáraitra kiterjedhet-e a kölcsönös elismerés irányelv szerinti rendszere (vagy akár a Vlassopoulou-elv) amennyiben családtagként jogosultak munkavállalásra helyi állampolgárokkal egyenlő feltételek mellett? (Tehát közvetetten szerzett uniós polgárság megalapozhatja-e a képesítés kölcsönös elismerését a fogadó államban?)

LETELEPEDÉS SZABADSÁGA

- **közjegyzői hivatás gyakorlásának feltételei –**
- **állampolgárságon alapuló megkülönböztetés –**

Bizottság kontra Magyarország ügy

Az Európai Bíróság C-392/15. sz., *Bizottság kontra Magyarország* ügyben 2017. február 1-jén hozott ítélete tagállami kötelezettségszegési eljárásban.

Tényállás:

Magyarországon a működő közjegyzők főtevékenységként különböző szolgáltatások díjazás ellenében történő nyújtását végzik, így tevékenységükre főszabály szerint alkalmazni kell a letelepedés szabadságához kapcsolódó és a szolgáltatásnyújtás szabadságához kapcsolódó uniós rendelkezéseket egyaránt.

A közjegyzők a magyar jogrendben hivatásukat szabadfoglalkozásuként gyakorolják. A közjegyzői szervezetet a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: a közjegyzőkről szóló törvény) szabályozza. E törvény értelmében a közjegyzők közhitelességgel rendelkeznek, hogy a jogviták megelőzése érdekében a feleknek pártatlan jogi szolgáltatást nyújtsanak. Az említett törvény értelmében a közjegyző a jogszabály által meghatározott hatáskörében az állam igazságszolgáltató tevékenysége részeként jogszolgáltató hatósági tevékenységet végez. A közjegyző az eljárása során csak a törvénynek van alávetve, és nem utasítható. A közjegyzők egyénileg vagy közjegyzői iroda keretében folytathatják tevékenységüket. A közjegyzői hivatás gyakorlásának feltételeit illetően a közjegyzőkről szóló törvény 17. §-a (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy csak magyar állampolgár nevezhető ki közjegyzőnek.

2006. október 18-i levelében a Bizottság felszólította Magyarországot, hogy két hónapos határidőn belül terjessze elő a közjegyzői hivatás gyakorlásához Magyarországon megkövetelt állampolgársági feltételnek az EUMSZ 49. cikkel és az EUMSZ 51. cikkel való összeegyeztethetőségével kapcsolatos észrevételeit. Ezzel megindult a kötelezettségszegési eljárás pert megelőző szakasza.

Magyarország 2006. december 20-i levelében adott választ erre a felszólító levélre. A Bizottság, mivel nem győzték meg Magyarország érvei, 2007. október 23-án indokolással ellátott véleményt küldött e tagállamnak, amelyre Magyarország 2008. február 12-i levelében válaszolt. A Bizottság 2011. november 9-i levelében felhívta

Magyarország figyelmét arra, hogy a Bíróság már elmarasztalta Belgiumot, Franciaországot, Luxembourgot, Ausztriát, Németországot és Görögországot a közjegyzői hivatás saját állampolgáraik számára történő fenntartása miatt, miután úgy ítélte meg, hogy e tagállamokban a közjegyzők nem vesznek részt a közhatalom gyakorlásában. Ugyanezen ítélet született a későbbieknek Hollandia és Lettország vonatkozásában is. Felkérte Magyarországot annak kifejtésére, hogy ezen ítéletek alapján milyen intézkedéseket hozott vagy szándékozik hozni annak érdekében, hogy jogszabályai megfeleljenek az uniós jognak. Magyarország e levélre 2012. január 13-i levelében válaszolt, amelyben arra hivatkozott, hogy a közjegyzők által a magyar jogrendben ellátott feladatok a Bíróság által a jelen ítélet 49. pontjában említett ítéletek alapjául szolgáló ügyekben vizsgált tevékenységektől eltérő tevékenységeket is magukban foglalnak, és e feladatok jellegüknél fogva eltérnek az említett ügyekben szereplőktől.

A Bizottság, miután megvizsgálta a Magyarország által időközben a közjegyzők tevékenységére vonatkozó jogszabályaiban végzett módosításokat, arra a megállapításra jutott, hogy a kötelezettségszegés továbbra is fennáll, ezért újabb indoklással ellátott véleményt küldött Magyarországnak. 2014. szeptember 18-i levelében Magyarország választ adott e véleményre, amelyben előadta azokat az okokat, amelyekre tekintettel a Bizottság álláspontját megalapozatlannak tartja. E körülmények alapján a Bizottság a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset benyújtása mellett döntött.

Értelmezésre váró rendelkezések:

EUMSZ 49. cikk (az EKSz. korábbi 43. cikke): *Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselőnek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.*

A szabad letelepedés magában foglalja a jogot gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására, vállalkozások, így különösen az 54. cikk második bekezdése szerinti társaságok alapítására és irányítására, a letelepedés országának joga által a saját állampolgáira előírt feltételek szerint, figyelemmel a tőkére vonatkozó fejezet rendelkezéseire is.

EUMSZ 51. cikk (az EKSz. korábbi 45. cikke): *Valamely tagállamban a közhatalom gyakorlásához tartósan vagy időlegesen kapcsolódó tevékenységekre e fejezet rendelkezései az adott tagállam vonatkozásában nem alkalmazhatók. Az Európai Parlament és a Tanács rendes*

jogalkotási eljárás keretében úgy rendelkezhet, hogy e fejezet rendelkezései bizonyos tevékenységekre nem alkalmazhatók.

A felek érvei:

A Bizottság érvei:

- A magyarországi közjegyzőknek a Bíróság által vizsgált egyik tevékenysége sem jár együtt a közhatalom gyakorlásával, ezért a magyar jog által szabályozott közjegyzői hivatáshoz való hozzáférés tekintetében nem alkalmazható állampolgársági feltétel. Következésképpen az e hivatás gyakorlására vonatkozóan a magyar jogban előírt állampolgársági feltétel a letelepedés szabadságának elve által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- A közjegyző – mivel nem állami alkalmazott, hanem szabadfoglalkozású tevékenységet folytat, amelynek keretében ellenérték fejében szolgáltatást nyújt, és amely tekintetében adóalany – gazdasági tevékenységet végez.
- Másodszor, a közjegyzők tevékenységük jelentős részét – illetékességi területükön belül – versenyfeltételek között végzik. Ez a helyzet többek között az okiratszerkesztés és az elveszett, eltulajdonított vagy megsemmisült értékpapírok és okiratok semmissé nyilvánításának esetében. Egyébiránt a papíralapú eszközön, illetve a szóban előadott fizetési meghagyás iránti kérelmeket bármely közjegyzőhöz be lehet nyújtani.
- Harmadszor, a közjegyző által a magyar jogrendben a feladatkörében ellátott, a fizetési meghagyás kiadására, a fizetési meghagyás végrehajtásának elrendelésére, valamint a hagyatéki eljárás lefolytatására irányuló tevékenységek a közfeladat gyakorlásához képest járulékos vagy előkészítő jellegű tevékenységek, vagy olyanok, amelyek érintetlenül hagyják a bírósági vagy közigazgatási hatóságok mérlegelési és döntési jogkörét, továbbá nem járnak döntési, kényszerítő vagy kényszer alkalmazására vonatkozó jogkör gyakorlásával.
- A Bizottság negyedszer úgy érvel, hogy az, hogy a közjegyző a köz érdekében jár el, nem vonja szükségszerűen maga után azt, hogy az EUMSZ 51. cikk első bekezdése szerint részt vesz a közhatalom gyakorlásában.
- Ötödször, a közjegyző adójogi és pénzügyi szempontból vállalkozásként viselkedik. Ezen kívül a közjegyzői iroda jogi személyiséggel rendelkezik, amelyre a magyar jog korlátolt felelősségű társaságra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.
- Végül a közjegyző kizárólag maga felel a szakmai tevékenysége során elvégzett cselekményekért, és nem az állam felelősségére jár el.

Magyarország érvei:

- Magyarország – a Cseh Köztársaság támogatásával – másodsorban úgy véli, hogy a közjegyzőnek a magyar jogrendben kifejtett tevékenysége mindenképpen az EUMSZ 51. cikk szerinti kivétel hatálya alá tartozik. Ugyanis, a közjegyző jogállása Magyarországon a bírák, és egyéb, a közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek jogállásához hasonló. A közjegyző, mivel a jogviták megelőzése érdekében nem peres eljárásokat folytat le, az igazságszolgáltatási rendszer részét képezi. Nem utasíthatja el a hatáskörébe tartozó ügyeket, és – nem peres eljárásokban meghozott – aktusainak joghatása megegyezik a bírósági határozat joghatásaival. A közjegyző a bíróhoz hasonlóan függetlenül jár el. Mérlegelési és döntési jogkört is gyakorol, és döntéshozatala maga után vonhatja állami kényszer alkalmazását is.
- Magyarország megjegyzi, hogy a fizetési meghagyásos eljárás célja a bíróságok tehermentesítése. A közjegyző azáltal, hogy a hitelező kérelmére olyan meghagyást bocsát ki, amely az adóst a meghallgatása nélkül valamely pénzösszeg megfizetésére kötelezi, véglegesen lezár(hat) egy magánjogi viszonyt. A gyakorlatban a közjegyző által kibocsátott fizetési meghagyásoknak csekély hányadával szemben élnek ellentmondással. Egyébiránt a magyar jogrendben a közjegyző az 1896/2006 rendeletnek megfelelő fizetési meghagyás kibocsátására is jogosult.
- Másodsorban, a fizetési meghagyás végrehajtásának elrendelése Magyarország álláspontja szerint közhatalom gyakorlásában való közvetlen részvétel, hiszen a végrehajtás olyan kényszerintézkedés, amelynek eredményeképpen az adós javait tartozása fejében elvonják. Az, hogy a fizetési meghagyás végrehajtását elrendelő közjegyzői végzés ellen helye van jogorvoslatnak, az alapvető jogok tiszteletben tartásának igényéből fakad, és nem jelenti azt, hogy e döntés jogi megítélése gyengébb lenne. Egyébiránt ez a jogorvoslatfajta nem arra a kérdésre vonatkozik, hogy el kell-e rendelni a végrehajtást, hanem csupán az említett döntés jogszerűségére irányul.
- Harmadsorban, a hagyatéki eljárást illetően Magyarország arra hivatkozik, hogy a közjegyző nem csupán a bíróság munkáját előkészítő feladatokat végez, hanem a teljes hagyatéki eljárást maga folytatja le, és a hagyatékátadó végzést is maga a közjegyző hozza meg. Az osztrák jogrendbeli közjegyzőtől eltérően a közjegyző a magyar jogrendben nem bírósági megbízottként, hanem saját jogán jár el, és minden döntést maga hoz meg. Ezenkívül biztosítási intézkedéseket is foganatosíthat.

Egyébként a hagyatéki eljárásban hozott közjegyzői határozatokkal szemben a bírósági jogorvoslatok száma elhanyagolható.

- Negyedszer, a közjegyző letéti eljárását illetően Magyarország megjegyzi, hogy az a bírói letéttel azonos joghatást vált ki. Ennek indoka, hogy a közjegyzőket a jogszolgáltatásban betöltött szerepükkel összefüggésben közbizalom övezi, valamint a bíróságoknál könnyebben elérhetőek.
- Ötödször, a közokiratok szerkesztését illetően Magyarország arra hivatkozik, hogy e tevékenység szigorúan szabályozott. A közjegyző által készített közokirat közhatalmi jellegét támasztja alá ezen kívül az is, hogy a közjegyző ezt a közokiratot a jogszabályban foglalt feltételek fennállása esetén végrehajtási záradékkal látja el. Mivel e záradék alapján a követelés teljesítése a bírósági ítéletekkel azonos feltételek szerint és eljárás útján hatósági kényszerintézkedések foganatosításával kikényszeríthető, a közjegyző ezzel a bíróéval megegyező szerepet tölt be a jogviták rendezésében, megelőzésében.
- Magyarország rámutat, hogy az elveszett, eltulajdonított vagy megsemmisült értékpapírok és okiratok semmissé nyilvánítása kötelező erejű, és ugyanolyan hatállyal bír, mint a jogerős ítélet. A közjegyző ezen eljárása kihat harmadik személyek jogaira és kötelezettségeire, és – erre tekintettel – a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősül. Magyarország ugyanakkor kifejti, hogy noha az értékpapír semmissé nyilvánítása azzal a következménnyel jár, hogy az értékpapírral a benne foglalt jogot gyakorolni, követelést érvényesíteni nem lehet, ez nem eredményez semmilyen változást az ezen értékpapír alapját képező jogviszonyban. Az említett értékpapír semmissé nyilvánítása egyszerűen arra teremt lehetőséget, hogy új, a korábbi értékpapírt pótló értékpapír kiállítására kerülhessen sor.
- A közjegyzőnek a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetésével kapcsolatos szerepét illetően Magyarország megjegyzi, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatot a felek közös megegyezése alapján nem peres eljárásban szünteti meg. A közjegyző ugyanúgy jár el, mint a bíróság, és a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetése a bíróság általi megszüntetéssel azonos hatályú.
- Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának, valamint a házassági és az élettársi vagyoni jogi szerződések országos nyilvántartásának vezetését illetően Magyarország rámutat, hogy a közjegyző által az információknak e nyilvántartásokba történő bejegyzésről hozott végzése kötelező erejű, és ugyanaz a hatálya, mint a bíróság jogerős ítéletének, valamint kihat az érintett jogi aktusok harmadik személyekkel szembeni hatályára is.

- Végül Magyarország úgy véli, hogy az okirat, pénz, értéktárgy és értékpapír közjegyző általi őrzése nem jelenti közhatalom gyakorlását, de nem választható el a közjegyző egyéb tevékenységeitől, mivel lehetővé teszi, hogy a közjegyző hatékonyabban láthassa el egyéb feladatait.

Bíróság érvelése és ítélete:

Magyarország – mivel a közjegyzői hivatás gyakorlását állampolgársági feltételhez kötötte – nem teljesítette az EUMSZ 49. cikkeből eredő kötelezettségeit.

Kapcsolódási pontok:

- C-47/08. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügy
- C-50/08. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügy
- C-51/08. sz., *Bizottság kontra Luxemburg* ügy
- C-53/08. sz., *Bizottság kontra Ausztria* ügy
- C-54/08. sz., *Bizottság kontra Németország* ügy
- C-61/08. sz., *Bizottság kontra Görögország* ügy

Ezekben az ügyekben az EuB megállapította, hogy a közjegyzői hivatás gyakorlására vonatkozóan a fenti tagállamokban megkövetelt állampolgársági feltétel az EUMSZ 49. cikkben tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

Kérdések:

1. Mit gondol, milyen „megítélése” lehetne egy külföldi állampolgárságú közjegyzőnek Magyarországon?
2. Vannak-e olyan kivételes esetek, amikor mindenképpen alkalmatlan vagy éppen alkalmas egy külföldi személy közjegyzőként való alkalmazása?

LETELEPEDÉS SZABADSÁGA

- európai adójog –
- közérdek, közegészség-védelme –
- fogyasztóvédelem –

Cafeteria ügy¹⁰

Az Európai Bíróság C-179/14.sz. *Bizottság kontra Magyarország* ügyben 2016. február 23-án hozott ítélete a kötelezettségszegési eljárásban.

Tényállás:

Az Európai Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy a 2012. január 1-jén hatályba lépett, az étkezési és szabadidős utalványok, valamint az üdülési csekk kibocsátására vonatkozó új nemzeti szabályozás elfogadásával Magyarország nem teljesítette a 2006/123/EK irányelv 14. cikkének 3. pontja, 15. cikkének (1) bekezdése, (2) bekezdése b) és d) pontja, valamint 15. cikkének (3) bekezdése és a 16. cikke szerinti, továbbá az EUMSZ 49. cikk és az EUMSZ 56. cikk szerinti kötelezettségeit.

A kereset első részében a Bizottság lényegében azt állítja, hogy e jogi szabályozás a Széchenyi elektronikus kártya (a továbbiakban: SZÉP-kártya) kibocsátását a jövőben olyan mértékben korlátozó feltételekhez köti, hogy e kártyát kizárólag magyarországi székhellyel rendelkező pénzügyi intézmények bocsáthatnák ki, ami ellentétes a 2006/123 irányelvnek a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezéseivel. A kereset második részében a Bizottság lényegében úgy véli, hogy az említett jogi szabályozás sérti az EUMSZ 49. és az EUMSZ 56. cikket is, mivel egy közalapítványra, a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványra (a továbbiakban: MNÜA) bizza azon utalványok kibocsátásának monopóliumát, amelyek lehetővé teszik, hogy béren kívüli juttatás céljaira munkavállalók fogyasztásra kész ételt vásároljanak (a továbbiakban: Erzsébet-utalvány). Az indítványban először is arra kérték a Bíróságot, hogy állapítsa meg a kereset elfogadhatóságát, a SZÉP-kártya kibocsátásához az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárral fennálló legalább öt éves szerződéses viszony

¹⁰Az ítélet elérhető:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=167903&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=187104> (letöltés dátuma: 2017.05.05.)

követelményére vonatkozó pontatlan jogalap kivételével. Keresetében a Bizottság különféle kifogásokat fogalmazott meg azon feltételekkel kapcsolatban, amelyekhez a magyar szabályozás bizonyos kedvező adózású eszközök kibocsátását köti, amely eszközök bemutatásával a munkavállalók a számukra a munkáltatójuk által biztosított béren kívüli juttatás címén a szolgáltatóknál igénybe vehetnek bizonyos szálláshely-, szabadidős és/vagy étkezési szolgáltatásokat.

Értelmezésre váró rendelkezések:

Az EUMSZ 49. cikk (1) bekezdése:

„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos a valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedésére vonatkozó minden korlátozás. Ezt a rendelkezést azokra a korlátozásokra is alkalmazni kell, amelyek képviselőnek, fióktelepnek vagy leányvállalatnak egy tagállam valamely tagállamban letelepedett állampolgára által történő alapítására vonatkoznak.”

Az EUMSZ 56. cikk (1) bekezdése:

„Az alábbiakban megállapított rendelkezéseknek megfelelően tilos az Unión belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozás a tagállamok olyan állampolgárai tekintetében, akik nem abban a tagállamban letelepedettek, mint a szolgáltatást igénybe vevő személy.”

A 2006/123 irányelv 14. cikke:

„A tagállamok területükön a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot vagy annak gyakorlását nem köthetik az alábbi feltételek bármelyikének való megfeleléshez:

3. a szolgáltató elsődleges vagy másodlagos telephely közti választásának szabadságára vonatkozó korlátozások, különösen a szolgáltatót terhelő kötelezettség, hogy elsődleges telephelye az adott állam területén legyen, vagy a telephely formájának (képviselet, fióktelep vagy leányvállalat) szabad megválasztására vonatkozó korlátozások.”

A 2006/123 irányelv 15. cikke:

„(1) A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a (2) bekezdésben felsorolt követelmények bármelyikét előírja-e, és biztosítják, hogy bármely ilyen követelmény összeegyeztethető legyen a (3) bekezdésben meghatározott feltételekkel. A tagállamok az említett feltételekkel való összeegyeztethetőség érdekében kiigazítják törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseiket.

(2) A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot vagy a szolgáltatási tevékenység gyakorlását az alábbi megkülönböztetés mentes [helyesen: hátrányos megkülönböztetéstől mentes] követelmények bármelyikének való megfeleléshez köti-e:

b) a szolgáltató kötelezettsége meghatározott jogi formában való működésre;

A felek érvei:

A Bizottság érvei:

- A keresetlevélben szereplő kérelmekben megfogalmazott első kifogásával a Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a az Öpt. 2. §-a (2) bekezdésének d) pontjával, a fióktelepekről szóló törvény 2. §-a b) pontjával, valamint a gazdasági társaságokról szóló törvény 1. §-ával, 2. §-a (1)–(2) bekezdésével, 55. §-a (1) és (3) bekezdésével és 64. §-a (1) bekezdésével együtt értelmezve kizárja, hogy társaságok fióktelepei SZÉP-kártyát bocsássanak ki, és ezáltal megsérti a 2006/123 irányelv 14. cikkének 3. pontját és 15. cikke (2) bekezdésének b) pontját.

Az ugyanezen irányelv 14. cikke 3. pontjának megsértésére vonatkozó kifogást illetően a Bizottság azzal érvelt, hogy a jelen ítélet 37. pontjában említett nemzeti jogi rendelkezések együttes olvasatából az következik, hogy külföldi vállalkozások fióktelepei nem rendelkezhetnek az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a szerinti „szolgáltató” jogállásával, ezért nem lehetnek jogosultak SZÉP-kártya kibocsátására. Márpedig az ilyen kizárás sérti a 2006/123 irányelv 14. cikkének 3. pontját, amely abszolút módon, az igazolás bármely lehetőségét kizárva megtiltja a tagállamoknak, hogy területükön a szolgáltatási tevékenységhez való hozzáférést a szolgáltató elsődleges vagy másodlagos telephely közti választásának szabadságát korlátozó követelményhez kössék, ideértve a telephely formájának – képviselő, fióktelep vagy leányvállalat – szabad megválasztására vonatkozó korlátozásokat.

- Második kifogásával a Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a a jelen ítélet 37. pontjában felsorolt egyéb nemzeti jogi rendelkezésekkel együtt értelmezve az említett 13. § a)–c) pontjában foglalt feltételek teljesítése szempontjából nem ismeri el azon vállalatcsoportok tevékenységét, amelyek anyavállalata nem a magyar jog szerint létrejött társaság, és amely csoporthoz tartozó vállalatok nem a magyar jog szerinti társaság formájában működnek, és ezáltal megsérti az említett irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, 15. cikke (2) bekezdésének b) pontját, valamint 15. cikkének (3) bekezdését. E tekintetben a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a előírja, hogy a SZÉP-kártya kibocsátásához a szolgáltatónak meg kell felelnie a 13. § a)–c) pontjában foglalt feltételeknek, adott esetben a gazdasági társaságokról szóló törvény által elismert vagy ténylegesen ilyenként működő olyan vállalatcsoport közvetítésével, amelyhez e szolgáltató tartozik.

- Harmadik kifogásával a Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a a jelen ítélet 37. pontjában felsorolt egyéb nemzeti jogi rendelkezésekkel együtt értelmezve a bankok, illetve pénzüzetek számára tartja fenn a SZÉP-kártya kibocsátásának lehetőségét, mivel az e 13. §-ban foglalt feltételeket kizárólag ezek az intézmények képesek teljesíteni, és ezáltal megsérti a 2006/123 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, 15. cikke (2) bekezdésének d) pontját, valamint 15. cikkének (3) bekezdését.
- Negyedik kifogásával a Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a – amennyiben a SZÉP-kártya kibocsátása érdekében magyarországi telephely meglétét írja elő – megsérti a 2006/123 irányelv 16. cikkét.

Magyarország érvei:

- Védekezésül a magyar kormány lényegében azzal érvelt, hogy mivel a külföldi vállalkozások fióktelepeinek kizárása lehetővé teszi annak biztosítását, hogy a SZÉP-kártya kibocsátója megfelelően integrálódott a magyar gazdasági életbe, így rendelkezik a szükséges tapasztalattal és infrastruktúrával, az ilyen intézkedést a fogyasztók, vagyis a jelen esetben a SZÉP-kártyát használó munkavállalók és a hitelezők, vagyis az ilyen kártya használatát elfogadó szolgáltatók e kibocsátók fizetésképtelenségéhez fűződő kockázatokkal szembeni védelmének célkitűzése igazolja.
- A második kifogás tekintetében a magyar kormány lényegében azzal érvelt, hogy a vállalatcsoporthoz tartozás tényéhez kapcsolódó korlátozások lehetővé teszik annak biztosítását, hogy a kibocsátó megfelelően integrálódott a magyar gazdasági életbe, valamint rendelkezik a szükséges infrastruktúrával és tapasztalattal, különösen a SZÉP-kártyához hasonló elektronikus utalvány kibocsátása és forgalmazása terén, így az említett korlátozásokat a fogyasztók és a hitelezők védelmének a jelen ítélet 41. pontjában már hivatkozott célkitűzése igazolja.
- A harmadik kifogás tekintetében a magyar kormány két olyan, közérdeken alapuló kényszerítő indokra hivatkozott, amely véleménye szerint igazolja az említett 13. § a)–c) pontjában előírt követelményeket, vagyis a SZÉP-kártyát használó fogyasztók és az e kártya használatát elfogadó hitelezők védelmét a kártya kibocsátójának fizetésképtelenségével és annak a részéről teljesítendő szolgáltatások hatékony teljesítésének kockázatával szemben.
- A magyar kormány mindenekelőtt azzal érvelt, hogy a SZÉP-kártyára vonatkozó szabályozást csupán a letelepedési szabadságra tekintettel

kellene vizsgálni, mivel a szolgáltatásnyújtás szabadsága a jelen ügyben teljesen másodlagos a letelepedés szabadságához képest, és ahhoz kapcsolódhat.

Bíróság érvelése és ítélete¹¹:

A Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának és felhasználásának szabályairól szóló 55/2011. (IV.12.) Kormányrendeletben előírt, valamint az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvénnyel módosított Széchenyi Pihenő Kártya-rendszer bevezetésével és fenntartásával Magyarország megsértette a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet annyiban, amennyiben:

– az említett kormányrendelet 13. §-a az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 2. §-a (2) bekezdésének d) pontjával, a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény 2. §-a b) pontjával, valamint a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 1. §-ával, 2. §-a (1) és (2) bekezdésével, 55. §-a (1) és (3) bekezdésével és 64. §-a (1) bekezdésével együtt értelmezve kizárja, hogy társaságok fióktelepei Széchenyi Pihenő Kártyát bocsássanak ki, és ezáltal megsérti ezen irányelv 14. cikkének 3. pontját;

– az említett 13. § ugyanezen nemzeti jogi rendelkezésekkel együtt értelmezve az ugyanezen 13. § a)–c) pontjában foglalt feltételek teljesítése szempontjából nem ismeri el azon vállalatcsoportok tevékenységét, amelyek anyavállalata nem a magyar jog szerint létrejött társaság, és amely csoporthoz tartozó vállalatok nem a magyar jog szerinti társaság formájában működnek, és ezáltal megsérti az említett irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, 15. cikke (2) bekezdésének b) pontját, valamint 15. cikkének (3) bekezdését;

– az 55/2011. (IV.12.) Kormányrendelet 13. §-a ugyanezen nemzeti jogi rendelkezésekkel együtt értelmezve a bankok, illetve pénzüzetek számára tartja fenn a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátásának lehetőségét, mivel az említett 13. §-ban foglalt feltételeket kizárólag ezek az intézmények képesek teljesíteni, és ezáltal megsérti ugyanezen

¹¹ Az ügyről lásd részletesebben: Szemesi Sándor (2016): Egy SZÉP történet vége? A magyar cafeteria-szabályozás és a nemzetközi jog, elérhető: https://www.researchgate.net/publication/307553383_Egy_SZEP_tortenet_vege_A_magyar_cafeteria-szabalyozas_es_a_nemzetkozi_jog (utolsó megtekintés: 2017.05.08.)

irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, 15. cikke (2) bekezdésének d) pontját, valamint 15. cikkének (3) bekezdését;

– az említett 13. § – amennyiben a Széchenyi Pihenő Kártya kibocsátása érdekében magyarországi telephely meglétét írja elő – ellentétes a 2006/123 irányelv 16. cikkével;

A 2011. évi CLVI. törvénnyel és az Erzsébet-programról szóló, 2012. évi CIII. törvénnyel szabályozott Erzsébet-utalvány rendszer ellentétes az EUMSZ 49. cikkel és az EUMSZ 56. cikkel, mivel e nemzeti szabályozás monopóliumot hoz létre közszervezetek számára a munkáltató által kedvező adózási feltételek mellett béren kívüli juttatásként a munkavállalóknak adható hidegétkeztetési utalványok kibocsátása területén.

Kapcsolódási pontok:

– C-57/12.sz., Femarbel-ügy

Az irányelv a szolgáltatók tagállamokban való letelepedésének szabadságát, valamint a szolgáltatások tagállamok közötti szabad mozgását gátló akadályok elhárítására irányul annak érdekében, hogy hozzájáruljon a versenyképes szolgáltatási piac megvalósításához.

A 2006/123. irányelv minden, valamely tagállamban letelepedett szolgáltató által rendszerint díjazás ellenében nyújtott önálló gazdasági tevékenységre alkalmazandó, függetlenül attól, hogy e szolgáltató a szolgáltatásnyújtás helye szerinti tagállamban tartós és folyamatos jelleggel telepedett-e le, kivéve a kifejezetten kizárt tevékenységeket

– C-218/00.sz., Cisal-ügyben kialakított ítélkezési gyakorlatot illetően a magyar kormány azt állítja, hogy az Erzsébet-program a szolidaritás elvén alapul, ugyanis Erzsébet-utalványt közvetlen támogatásként is juttatnak a kedvezményezettek jövedelmi viszonyai alapján, és noha ilyen utalványokat a munkáltató a munkavégzés ellentételezéseként is juttat a munkavállalóknak, az említett munkáltatók egyidejűleg az említett szociális program finanszírozásának tudatában lévő szereplőkként járnak el.

Kérdések:

1. Véleménye szerint érdekeltnek lennének-e a külföldi pénzintézetek a programban?

2. Vajon a SZÉP-kártya, Erzsébet utalvány, stb. esetében a kibocsátó személye fontos a fogyasztó számára, vagy azon helyek, ahol elfogadják kártyáját? A rendszerrel elérni kívánt célt (életminőség javítása, egészségmegőrzés, stb.) mennyiben befolyásolja, hogy ki állítja ki a kártyát?

TŐKE SZABAD ÁRAMLÁSA

- tagállami kötelezettségszegés –
 - részvényesi jogok –
 - blokkoló kisebbség –

Volkswagen ügy

Az Európai Bíróság C-112/05. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2007. október 23-án kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélete.

Tényállás:

Az Európai Bizottság tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet nyújtott be az EuB-hez, kérve az ún. Volkswagen- törvény (*Volkswagengesetz*) kapcsán a kötelezettségszegés megállapítását. A Volkswagen-törvény bizonyos rendelkezéseit, nevezetesen a vállalat irányítására, részvényesi jogokra – különösen a közhatalmat gyakorló részvényesekre – vonatkozóakat sérelmesnek vélte a Bizottság, a szabad tőkemozgás akadályát látta bennük.

A Volkswagen-törvény különös társasági tulajdoni viszonyokat szabályoz, melyek a cég alapításáig nyúlnak vissza. A *Volkswagen GmbH*-t az első világháború utáni gazdasági fellendülés jelképeként, 1933-ban alapították. A cél egy olyan egyszerű és a németek többsége számára elérhető autó előállítása volt, amely nem jelent túl nagy anyagi terhet. A *Volkswagen* gyár finanszírozásához állami támogatásokon kívül a német lakosság megtakarításait is felhasználták (a „nép-autó” szemléletet erősítve). Az alapkövet 1938-ban tették le, azonban az autók gyártását el kellett halasztani a második világháború kitörésére tekintettel. 1945 májusában a termelés újra beindult, a brit megszállási övezet katonai kormányzata mellett. A kormányzat nem tudta eladni a társaságot a külföldi versenytársaknak – a *Ford*nak, illetve a *Chrysler*nek –, így amikor Nagy- Britannia és Észak- Írország Egyesült Királysága 1949- ben kivonult a megszállási övezetből, a *Volkswagen* gyakorlatilag gazdátlan vagyonná vált. A tulajdoni viták közepette az alkalmazottak is követelni kezdték a vállalat feletti tulajdonjogot – tekintettel a cég sikeréhez történő közvetlen és azonnali hozzájárulásukra –, ami azt jelentette, hogy a szövetségi állammal (NSzK), Alsó- Szászország tartománnyal, szakszervezetekkel és a pórul járt betétesekkel együtt már öten követelték maguknak a védjegyhez fűződő jogot.

Hosszú évekig tartó heves vitákat és kimerítő tárgyalásokat követően a *Volkswagenwerk GmbH* társaság jogviszonyainak szabályozásáról szóló megállapodás formájában született meg a megoldás, amely a szövetségi állam és Alsó- Szászország tartomány között 1959. november 12- én jött létre. Ezen szerződés értelmében a vállalatot részvénytársasággá kell alakítani és annak összes részvényét a szövetségi államra kell átruházni. Ezután a részvények 60%-át magánszemélyek, a fennmaradó 20-20%-át a két érintett közjogi jogalany, a szövetségi állam és Alsó-Szászország tartomány kapta meg.

1960. július 6-án elfogadták a részvénytársaság alapszabályát, amelyet a megállapodás többi részével együtt a Volkswagen-törvény is átvett. Két kikötés írja elő, hogy bizonyos határozatok meghozatalához szükséges minősített többséget a részvénytársaságokról szóló törvény rendelkezései szerinti 75%-ról több, mint 80%-ra kell emelni, valamint hogy a szavazati jogok gyakorlását az alaptőke 20%-ára kell korlátozni. A megállapodás 1959-ben az NSzK jelképeként és a gazdasági fellendülés szimbólumaként kezelt vállalat stabilitását volt hivatott biztosítani.

A mai – egységes piaci szabadságokkal jelzett – rendszerben azonban a Volkswagen-törvény a tőke szabad áramlásának lehetséges akadályaként jelenhet(ett) meg, hiszen eredményeképp vásárolhat egy részvényes több részvényt a *Volkswagen* cégben, mint az alaptőke 20%-a, szavazati jogát akkor is csak 20% erejéig tudja gyakorolni, ha egyébként például 50%-ban lenne tulajdonosa a cégnek. Ez tehát közvetlenül nem sérti a tőke szabad mozgását, hiszen bármennyi részvényt vásárolhat egy részvényes, viszont értelmetlenné teszi a felvásárlást, hiszen 20% beleszólást enged maximum egy részvényesnek a vállalat irányításába.

Emellett, a két közhatalommal rendelkező részvényes (NSzK és Alsó-Szászország) – amelyek 20%-20%-ban *ipso iure* tulajdonosok is – 2-2 tagot delegálhat a társaság 20 fős felügyelőbizottságába részvényesi minősége fennállásáig. A részvénytársaságokról szóló német törvény rendelkezései szerint ezen két nagyrészvényes 4 helyett összesen 3 felügyelőbizottsági tagot delegálhatna. A felügyelőbizottság ugyan nem döntéshozó szerv, azonban az ellenőrzés révén a két közhatalmú részvényes befektetéseiket meghaladó mértékű befolyást gyakorol(hat), mely megakadályozhatja a befektetőket a részvények felvásárlásában.

Végezetül, a Volkswagen-törvény a 75%- helyett a 80%-os szótöbbség előírásával intézményesíti a blokkoló kisebbséget. Így, a két közhatalmú részvényes megakadályozhatja a nekik nem tetsző vállalatirányítási döntéseket. Ezen rendelkezést a Bizottság különösen sérelmesnek találta, mert az közvetlenül akadályozhatja a külföldi befektetőket a beruházástól.

A Volkswagen-törvény 1959-től kezdve a német gazdasági érdekeket és a tulajdonosi érdekeket megtestesítő, állampolgárok számára jelképként és értéként szolgáló helyzetet szilárdította meg, melyet 2003-ban a Bizottság kötelezettségszegésként minősített. Ezért az Európai Bizottság kérte Németországot a Volkswagen-törvény hatályon kívül helyezéséhez vagy módosításhoz szükséges intézkedések megtételére.

Értelmezésre váró rendelkezés:

EUMSZ 63. cikk (1) (az EK SZ korábbi 56. cikke):

Tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgásra vonatkozó minden korlátozás.

A felek érvei:

A felperes érvei: A Bizottság alapvetően a különleges részvényekkel kapcsolatos EuB ítélezési gyakorlatra hivatkozott, és olyan állami intézkedésnek vélte a Volkswagen-törvényt, amely a szövetségi államnak és Alsó-Szászország tartománynak elsőbbségi jogokat biztosít. A Bizottság a két szerv által, a vállalat körüli tulajdoni viták rendezése érdekében kötött megállapodás közjogi jellegére is felhívja a figyelmet, ugyanis egy, egyetlen társaság vonatkozásában elfogadott törvényről van szó. A Bizottságnak tehát 3 fő érve volt: az egy részvény – egy szavazat elv csorbulása, a felügyelőbizottságba történő delegálási jog általi befektetés mértékét meghaladó befolyás az érintett közjogi jogalanyok számára, valamint a blokkoló kisebbség 20%-ban történő meghatározása.

Az alperes érvei: A német kormány álláspontja szerint a törvény nem sérti az EK 56. cikkét, ezért nincs szükség a módosítására. Ebből kifolyólag az eljárás megszüntetését kérte, mivel a kötelezettségszegésre vonatkozó kifogást megalapozatlannak tartotta. Úgy véli, hogy azok az esetek, amelyekkel kapcsolatban a Bíróság határozott, nem hasonlíthatók össze a *Volkswagen* társaság esetével. A német kormány a vitatott rendelkezések objektivitására utal, legalábbis azokéra, amelyek a szavazati jogok korlátozására, valamint a részvényesek közgyűlésén bizonyos alapvető határozatok meghozatalához megkívánt többség növelésére vonatkoznak, és azt állítja, hogy ezek a rendelkezések nem eredményeznek hátrányos megkülönböztetést, mivel az állami és a magánbefektetők esetében is azonos módon kell alkalmazni.

Ezenkívül a német kormány még azt is kiemeli, hogy a Volkswagen-törvény kizárólag azon oknál fogva, hogy a szövetségi állam és Alsó-Szászország között 1959-ben létrejött magánjogi megállapodást vette át, nem minősíthető „állami intézkedésnek”.

Főtanácsnok indítványa:

Colomer főtanácsnok meghökkentőnek találta a német kormány azon érvelését, mely szerint a nemzeti parlament által megszavazott törvényt nem kellene állami intézkedésnek minősíteni, mivel a közhatalmi tevékenységnek a törvényhozói hatáskörök gyakorlásánál nincs jellegzetesebb megnyilvánulása. Ugyanígy meglepőnek vélte a német jogi „*Staatsvertrag*” magánjogi megállapodásként történő minősítését is, hiszen ezt a tagállam jogirodalma egyértelműen a jogrendjében található közjogi aktusok közé sorolja.

Elutasította a német kormánynak annak alátámasztására előterjesztett érveit, miszerint a jelen ügyet már kezdettől fogva el kellene határolni azoktól a különleges részvényekre vonatkozó ügyektől, amelyek korábban már ítélet tárgyát képezték, ez azonban nem érinti a Bizottság által vele szemben előterjesztett kötelezettségszegésre vonatkozó kifogások részletes elemzését.

A német kormány nem hivatkozott ugyan az EK 295. cikkére (a nemzeti jogrendekre jellemző tulajdoni rendnek a tiszteletben tartása), mely minden olyan intézkedésre kiterjed, amely a közsférába történő gazdasági beavatkozás révén az állam számára lehetővé teszi a nemzetgazdasági tevékenységének alakítását. Véleménye szerint a három kérdéses rendelkezés külön-külön is sérti az uniós jogot.

Bíróság érvelése és ítélete¹²:

Németország határidőben eleget tett az EUMSZ. 260. cikk (1) bekezdésében (*Ha az Európai Unió Bírósága megállapítja, hogy egy tagállam nem teljesítette a Szerződésekből eredő valamely kötelezettségét, az adott államnak meg kell tennie az Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.*) foglaltaknak, tekintettel arra, hogy hatályon kívül helyezte a Volkswagen-törvény szavazati maximum rögzítésére és delegálási jogra vonatkozó rendelkezéseit. Így a blokkoló kisebbség hatályban hagyása – az előbbi két rendelkezéssel való együttes alkalmazásának megszüntetésével – önmagában nem sértő az Unión belüli tőke mozgást illetően. A kötelezettségszegést azáltal követte el Németország, hogy a fenti rendelkezések együttes alkalmazását lehetővé tette, hiszen azok önmagukban nem, csak együttes joghatásukat tekintve korlátozóan a

¹² Az ítélet elemzését lásd részletesebben: Orosz Nóra Natália (2014): *A Volkswagen-ügy lezárása az Európai Bíróság előtt*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2014/3. szám, 65-71.o.

tagállamok közti tőke mozgásra, s ebből eredően közvetetten a letelepedés szabadságára.

Uniós jogot fejlesztő szerep:

Megállapításra kerül a tőke mozgás szabadságának korlátozását tiltó rendelkezés fényében, hogy a tőke mozgás szabadságának akadályát képezheti egy olyan állami intézkedés hatályban tartása, mely a befektetési vonzerőre van hatással. Tehát nem kell, hogy ténylegesen akadályozza vagy korlátozza a tőke mozgást az intézkedés, az is elég, ha hatását tekintve látens módon akadályoz külföldi befektetőket jelen esetben a Volkswagen vállalat részvényeinek vásárlásában. Ezáltal az EuB már az egységes piacra „gondolati síkon” esetlegesen korlátot jelentő tényezőket.

Kérdések:

1. A Bizottság nem terjesztett elő külön kifogást a Volkswagen-törvény és az EK 43. cikk (letelepedési szabadság korlátozásának tilalma) összeegyeztethetlenségével kapcsolatban. Vajon miért?
2. Vajon hol húzódik a nemzeti gazdasági érdekek törvényi védelme által garantált aranyrészvények általi befolyás gyakorlása és az egységes piac szabadságának korlátozásmentessége közti határ – figyelembe véve az aranyrészvény ítéleteket?

SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSA

- Uniós polgári jogállás –
- tagállamok közötti diplomáciai kapcsolatok –
- uniós jog alkalmazhatósága –

Sólyom ügy

Az Európai Bíróság C-364/10. sz., *Magyarország kontra Szlovák Köztársaság* ügyben 2012. október 16-án hozott ítélete Magyarország által előterjesztett tagállami kötelezettségszegési eljárásban.

Tényállás¹³:

Sólyom László, Magyarország köztársasági elnöke 2009. augusztus 21-én, egy szlovákiai székhelyű társadalmi szervezet meghívására érkezett volna a szlovákiai Révkomáromba azzal a céllal, hogy beszédet mondjon Szent István szobrának avatási ünnepségén. Egyrészt augusztus 20-a nemzeti ünnep Magyarországon. Másrészt augusztus 21-e érzékeny dátum Szlovákia számára, mivel a Varsói Szerződés csapatai 1968. augusztus 21-én szállták meg Csehszlovákiát, és köztük voltak a magyar csapatok is.

Miután a két tagállam nagykövetségei között több diplomáciai jegyzékváltás történt *Sólyom* köztársasági elnök tervezett látogatásával kapcsolatban, a Szlovák Köztársaság három legmagasabb szintű képviselője, vagyis *Ivan Gašparovič* köztársasági elnök, *Robert Fico* miniszterelnök és *Pavol Paška* házelnök közös nyilatkozatot adott ki, amelyben jelezték, hogy *Sólyom* köztársasági elnök látogatását nem találják helyénvalónak, tekintettel többek között arra, hogy *Sólyom* köztársasági elnök nem kíván egyetlen hivatalos szlovák vezetővel sem találkozni, az augusztus 21-i időpont pedig alapvetően különösen érzékeny számukra.

További diplomáciai kapcsolatfelvételeket követően *Sólyom* köztársasági elnök jelezte, hogy látogatási szándékát továbbra is fenntartja. A Szlovák Köztársaság Külügyminisztériuma 2009. augusztus 21-én szóbeli jegyzékben értesítette Magyarország pozsonyi nagykövetét a szlovák hatóságok azon döntéséről, hogy biztonsági kockázatok miatt, a 2004/38 irányelvben foglalt rendelkezések, valamint a külföldiek tartózkodására és

¹³ A tényállást részletesebben lásd az ügyben megjelent főtanácsnoki indítványban, *Yves Bot* főtanácsnok indítványa elérhető: ECLI:EU:C:2012:124, I. 3-14. pontok

a rendőrségi területre vonatkozó belső jogi rendelkezések alapján megtagadták, hogy *Sólyom* köztársasági elnök ugyanezen a napon szlovák területre lépjen. Mivel a magyar köztársasági elnököt az e jegyzékben foglaltakról akkor értesítették, amikor már útban volt Szlovákia felé, a közlést a határon tudomásul vette, és elállt azon szándékától, hogy szlovák területre lépjen.

A magyar hatóságok újabb diplomáciai jegyzékben vitatták, hogy a 2004/38 irányelv megfelelő jogalapot képezhetne ahhoz, hogy a Szlovák Köztársaság megtagadhassa *Sólyom* köztársasági elnök belépését a területére. Kiemelték továbbá, hogy a belépést megtagadó határozat nem volt kellően megindokolva. Ezen indokok alapján a Szlovák Köztársaság a magyar hatóságok szerint ezt az intézkedést az uniós jog megsértésével tette.

A szlovák hatóságok jegyzékben válaszoltak a magyar jegyzékben foglaltakra, kijelentve, hogy az eset körülményeire tekintettel a 2004/38 irányelv alkalmazását tartották az „utolsó lehetőségnek” arra, hogy megakadályozzák *Sólyom* köztársasági elnöknek a Szlovák Köztársaság területére történő belépését, eljárásuk pedig semmilyen módon nem sértette az uniós jogot.

Időközben, 2009. szeptember 3-án a magyar külügyminiszter levelet intézett *Jacques Barrot*-hoz, az Európai Bizottság alelnökéhez, amelyben a Bizottság véleményét kérte az uniós jog Szlovák Köztársaság általi esetleges megsértéséről. *Jacques Barrot* válaszlevelében elismerte, hogy a 2004/38 irányelv alapján a szabad mozgáshoz való jog minden korlátozásának az arányosság figyelembevételével kell történnie, valamint az említett irányelv 27. cikkének (2) bekezdése szerint az érintett személyes magatartásán kell alapulnia, és arról a 2004/38 irányelv 30. cikkében meghatározott módon – a megtagadás indokainak ismertetésével és teljes körű indokolással – kell az érintett személyt értesíteni. *Jacques Barrot* azt is megállapította, hogy a 2004/38 irányelv előírásai alkalmazásának betartatása elsősorban a nemzeti bíróságok feladata. *Jacques Barrot* felkeresése már a kötelezettségszegési eljárás informális szakaszának kezdetét jelentette.

A magyar külügyminiszter Magyarország kormányának nevében 2009. október 12-én panasszal fordult a Bizottság elnökéhez, és kérte, hogy a Bizottság vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegési eljárást indítson a Szlovák Köztársaság ellen az EUMSZ 21. cikk és a 2004/38 irányelv megsértése miatt.

A felek érvei:

A Szlovák Köztársaság érvei: kezdettől kétségeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezne a jelen jogvita elbírálására, tekintettel arra, hogy az uniós jog nem alkalmazható a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetre. A Szlovák Köztársaság a Bizottsághoz hasonlóan mindjárt az elején kijelenti, hogy *Sólyom* köztársasági elnök tervezett látogatása nem magánlátogatás, hanem közéleti jellegű látogatás volt, következésképpen a jogvita alapvető kérdése az, hogy az uniós jog, különösen pedig az EUMSZ 21. cikk és a 2004/38 irányelv alkalmazható-e a tagállamok államfőire.

- Ezzel összefüggésben a Szlovák Köztársaság úgy véli, hogy figyelembe véve az államfők szerepét, az Unión belüli mozgásuk a tagállamok közötti diplomáciai kapcsolatok területére tartozik, amelyet a nemzetközi szokásjog és a nemzetközi egyezmények szabályoznak. A hatáskörök elhatárolásának az EUSZ 4. cikk (1) bekezdéséből és az EUSZ 5. cikkből eredő elve ugyanis a tagállamok közötti kétoldalú diplomáciai kapcsolatokat kizárja az uniós jog hatálya alól.¹⁴ Ezenkívül a Szerződések egyetlen rendelkezése sem biztosít kifejezett hatáskört az Unió számára a tagállamok közötti diplomáciai kapcsolatok szabályozására. Továbbá, mivel az államfő azon állam szuverenitásának letéteményese, amelynek élén áll, más szuverén államba csak ezen utóbbi állam tudtával és beleegyezésével utazhat be. Ezzel összefüggésben a Szlovák Köztársaság emlékeztet arra, hogy az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy „az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását”, valamint arra, hogy a szabad mozgás alapelve semmi esetre sem eredményezheti az EUMSZ vagy a másodlagos jogi rendelkezések hatályának módosítását.

- Végeredményben, ha a jelen üggyhöz hasonló körülmények között elfogadnánk az uniós jog alkalmazását, a tagállamok államfőit az uniós jog alapján más tagállamokban úgy illelnék meg kiváltságok, hogy ezzel egyidejűleg a nemzetközi jogban biztosított mentességek védelmeznék őket az ezen államok által az uniós jog alapján hozott közigazgatási határozatok alkalmazhatósága ellen. Ennek az lenne a következménye, hogy a tagállamok az ilyen személyeknek sem a területükre való belépését nem tagadhatnák meg, sem pedig utólag nem távolíthatnák el őket, figyelembe véve a mentességeiket.

¹⁴ Erről lásd részletesebben: A C- 437/04. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben hozott ítéletet, mely szerint a tagállamoknak még az Európai Unióhoz történő csatlakozás után is fennmarad az a lehetőségük, hogy a diplomáciai kapcsolataikat szabályozzák

- Mindazonáltal, még ha fel is tételezem, hogy a jelen esetben alkalmazandó az uniós jog, a Szlovák Köztársaság tagadja, hogy e jogot, különösen pedig a 2004/38 irányelvet alkalmazta volna. Ezzel összefüggésben úgy véli, hogy a 2009. augusztus 21- i szóbeli jegyzék, amely a 2004/38 irányelvre való hivatkozást tartalmazza, a Sólyom László tervezett látogatásának szervezésére irányuló diplomáciai levelezés kereteibe illeszkedik, ezért pedig nem minősül az ezen irányelv értelmében vett „határozatnak”. Ez annál inkább így van, hogy e jegyzéket nem a határőrizeti szervek rendőrségi tisztviselője, hanem a külügyminisztérium, vagyis olyan szerv szövegezte, amely nyilvánvalóan nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a 2004/38 irányelvet és a releváns nemzeti jogszabályokat alkalmazva ilyen határozatot fogadjon el. Ezenkívül az említett jegyzéket korántsem Sólyom Lászlónak címezték, hanem diplomáciai úton közölték Magyarországgal.
- A Szlovák Köztársaság azt is előadja, hogy a 2009. augusztus 21- i szóbeli jegyzékben a 2004/38 irányelvre vonatkozó szerencsétlen megfogalmazás és jogilag irreleváns utalás nem határozza meg ezen irányelvnek a jelen ügyre vonatkozó tárgyi hatályát.

Magyarország érvei: eljárásjogi szempontból: – amelyet e kérdésben a Bizottság támogat – ezzel szemben úgy véli, hogy mivel a tagállamok az EUMSZ 344. cikk alapján vállalták, hogy a Szerződések értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó vitákat kizárólag a Szerződésekben előírt eljárások útján rendezik, az uniós jog értelmezésére vonatkozóan két tagállam között felmerülő jogvita elbírálására kizárólag a Bíróság rendelkezik hatáskörrel. Különösen, ha valamely tagállam úgy ítéli meg, hogy egy másik tagállam megsértette az uniós jogot, kérheti a Bizottságot, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján indítson kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet, vagy pedig az EUMSZ 259. cikk alapján közvetlenül a Bírósághoz fordulhat ilyen keresettel.

Az ügy érdemére vonatkozóan Magyarország négy kifogást fogalmaz meg a Szlovák Köztársasággal szemben.

- Első kifogásában Magyarország azt állítja, hogy a Szlovák Köztársaság megsértette az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését és a 2004/38 irányelvet, amikor megtiltotta *Sólyom* köztársasági elnöknek, hogy belépjen a területére. Az uniós jog jelen ügyben való alkalmazhatóságának alátámasztása érdekében Magyarország többek között azt állítja, hogy a 2004/38 irányelvet alkalmazni kell valamennyi uniós polgárra, ideértve az államfőket is, valamint minden típusú látogatásra, így mind a hivatalos, mind pedig a magánlátogatásokra. Magyarország hozzáteszi, hogy ha az Európai Parlament és a Tanács

függővé kívánta volna tenni a mozgásszabadság gyakorlását a nemzetközi jogi normáktól, úgy ezt minden bizonnyal előírta volna, mint ahogy ezt megtette például a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló, 2003/109/EK tanácsi irányelv (3) 3. cikke (2) bekezdésének f) pontjában. Ezenkívül, a tagállamok államfői a hivatali idejük alatt is az Unió polgárai, ezért Magyarország álláspontja szerint önmagában az, hogy a nemzetközi jog az államfői hivatalt betöltő személyek részére e hivatal gyakorlásának megkönnyítése érdekében kiváltságokat és mentességeket biztosít, nem foglalja magában az EUMSZ értelmében az uniós polgársághoz kapcsolódó jogoknak és kötelezettségeknek sem a megszüntetését, sem pedig a szünetelését.

- Magyarország azt is előadja, hogy a valamennyi uniós polgárt megillető, az Unión belüli szabad mozgás jogának terjedelmét nem lehet szűkítően értelmezni, vagyis e jogra csak a 2004/38 irányelvben kifejezetten előírt korlátozások vonatkozhatnak. E korlátozások azonban csak akkor alkalmazhatók, ha teljesülnek az ezen irányelvben előírt anyagi jogi és eljárásjogi feltételek. Márpedig az anyagi jogi feltételekkel kapcsolatban a 2004/38 irányelv 27. cikkének (2) bekezdése akkor ismeri el a tagállamok számára a közrendi vagy közbiztonsági okokon alapuló korlátozó intézkedések meghozatalának lehetőségét, ha ezek az intézkedések megfelelnek az arányosság elvének és kizárólag az érintett személy személyes magatartásán alapulnak. Ezenkívül e korlátozások csak akkor alkalmazhatók, ha az érintett személy személyes magatartása valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyt jelent a társadalom valamely alapvető érdekére. Ami az eljárásjogi feltételeket illeti, ugyanezen irányelv 30. cikke rendelkezik a szabad mozgáshoz való jogukban korlátozott uniós polgárokat megillető azon biztosítékokról, amelyek többek között a korlátozó intézkedések indokairól történő értesítésre, valamint az uniós polgár rendelkezésére álló jogorvoslatokra vonatkoznak.

Magyarország szerint a Szlovák Köztársaság a 2004/38 irányelvben meghatározott feltételek közül sem az anyagi jogi, sem pedig az eljárásjogi feltételeket nem tartotta tiszteletben, amikor megtiltotta *Sólyom* köztársasági elnök szlovák területre történő belépését. Egyrészt ugyanis *Sólyom* köztársasági elnök a társadalom egyik alapvető érdekére nézve sem jelentett semmilyen veszélyt, mindamellett pedig a belépés megtiltása aránytalan intézkedésnek minősül. Másrészt *Sólyom* köztársasági elnök nem kapott semmilyen értesítést, amelyben tájékoztatták volna őt a kérdéses határozat indokairól és a rendelkezésére álló jogorvoslatokról.

- Harmadik kifogásában Magyarország azt állítja, hogy a szlovák hatóságok jogalkalmazása nemcsak önmagában a 2004/38 irányelv megsértését jelentette, hanem egyúttal a 2009. augusztus 21- i jegyzékben az ezen irányelvre hivatkozás maga kimeríti a joggal való visszaélés fogalmát, ahogyan azt a Bíróság ítélkezési gyakorlata (többek között a C- 110/99. sz. *Emsland- Stärke* ügyben¹⁵) meghatározta. E hatóságok valójában politikai célkitűzéseket kívántak az irányelvre hivatkozás útján érvényesíteni.
- Negyedik kifogásában Magyarország azt állítja, hogy ha a Bíróság arra a következtetésre jutna, hogy a jelen ügyben a nemzetközi jog szabályai alkalmazandók, nem pedig az uniós jog, úgy a Bíróságnak pontosítania kellene e szabályok személyi hatályát annak érdekében, hogy a tagállamok közötti kétoldalú kapcsolatok vonatkozásában tisztázza az EUMSZ 21. cikk és a 2004/38 irányelv alkalmazásának korlátait. A Bíróságnak különösen azt kell pontosítania, hogy e korlátok vajon csak az államfőkre vonatkoznak, vagy az uniós polgárok egyéb kategóriáira is.

A főtanácsnok indítványa:

Yves Bot főtanácsnok hangsúlyozza, hogy a Bíróság egyértelműen hatáskörrel rendelkezik a kötelezettségszegés megállapítása iránti jelen kereset elbírálására, mivel a Magyarország és a Szlovák Köztársaság közötti jogvita pontosan az uniós jog állítólagos megsértéséből ered. E kereset kapcsán a Bíróságnak meg kell határoznia az uniós polgárságra vonatkozó szabályok alkalmazási körét, különösen pedig el kell döntenie, hogy valamely tagállam államfője a más tagállamok területén való közéleti jellegű utazásai során uniós polgárnak tekinthető-e. Az EUMSZ 344. cikknek az felel meg, ha az EUMSZ uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseinek értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos jogvitát a Bíróság bírálja el az e Szerződésben szabályozott eljárások valamelyike, a jelen esetben az EUMSZ 259. cikk keretében.

Sólyom László tervezett látogatása körüli, a Bíróság elé terjesztett észrevételekből kiolvasható objektív körülményekre tekintettel e látogatást közéleti jellegű látogatásnak kell minősíteni. Nem vitatott ugyanis, hogy *Sólyom László* azért szándékozott Révkomáromba menni, hogy ott a Magyar Állam történelméhez kapcsolódó jelképnek számító

¹⁵ Az ítélet szerint a joggal való visszaélés megállapításához két tényezőnek kell fennállnia, vagyis egyrészt egy objektív tényezőnek, amely abban áll, hogy az uniós szabályozást a saját céljaitól eltérő célokra használják fel, másrészt pedig egy szubjektív tényezőnek, amely abban a szándékban nyilvánul meg, hogy az uniós szabályozásból eredő előnyt megszerezzék azáltal, hogy mesterséges módon teremtik meg az előny megszerzéséhez szükséges feltételeket.

emlékmű felavatásán vegyen részt, ez alkalomból pedig ott beszédet kellett volna tartania. Ebből következik, hogy *Sólyom László* igenis Magyarország köztársasági elnökének hivatali minőségében, és nem csupán uniós polgárként szándékozott Révkomáromba menni. Márpedig, jóllehet az uniós polgárok tagállamok közötti mozgását az uniós jog, különösen pedig az EUMSZ 21. cikk és a 2004/38 irányelv szabályozza, az államfők tagállamokban tett látogatásaira vonatkozóan ez nem mondható el.

Jóllehet jelenleg nem létezik egyetlen nemzetközi megállapodás sem, amely általánosan meghatározná az államfők nemzetközi jogi jogállását, különösen pedig az államfőknek az államok területére történő belépésével kapcsolatos kérdést, ez nem változtat azon, hogy az államfők a nemzetközi jog értelmében kétségkívül olyan helyzetet élveznek, amely nem hasonlítható senki más, főleg pedig nem az olyan polgár helyzetéhez, aki tisztán magánjelleggel szándékozik másik államba menni.

Mindezekre tekintettel a főtanácsnok szerint az uniós jog nem hivatott a történetek rendezésére és az EUMSZ 259. cikk alapján nem állapítható meg kötelezettségzegés. Ezen az sem változtathat, hogy a magyar álláspont szerint a Szlovák Köztársaság visszaélészerűen alkalmazta a jogot, amikor a 2009. augusztus 21- i szóbeli jegyzékében többek között a 2004/38 irányelvre hivatkozott annak érdekében, hogy megtagadja *Sólyom* köztársasági elnöknek a területére történő belépését. Indítványozta, hogy a Bíróság utasítsa el a keresetét és Magyarországot kötelezze a költségek viselésére.

Bíróság érvelése és ítélete¹⁶:

Megállapította az EuB első körben, hogy *Sólyom Lászlót* Magyarország köztársasági elnökeként megilleti az uniós polgári jogállás, s mint uniós polgárt, megilleti más tagállamba való belépés joga az EUMSZ 21. cikke alapján. Azonban, saját korábbi ítélezési gyakorlatára visszautalva rögzíti, hogy a nemzetközi jog részét képezi az uniós jogrendnek, kötelező az EU intézményeire. **A kérdés az, hogy a *Sólyom Lászlót* uniós polgárként megillető szabad mozgáshoz való jog korlátozható-e a nemzetközi jog alapján, avagy sem.**

Az EuB véleménye szerint korlátozható az uniós polgár államfő szabad mozgáshoz való joga, mert olyan különleges jogállással rendelkezik, amely többek között kiváltságokkal és mentességekkel jár. Ha más állam

¹⁶ A Bíróság érvelésének részletes kritikai elemzését lásd: Várnay Ernő (2013): *Az Európai Bíróság ítélete a Magyarország kontra Szlovákia ügyben*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2013/4. szám, 80-92.o.

területén tartózkodik, akkor a fogadó állam köteles gondoskodni a biztonságáról, személyes védelméről, függetlenül tartózkodása jogcímére. Külföldi tartózkodása így a diplomáciai kapcsolatok jogához tartozik. Mindezekre tekintettel a Bíróság a keresetet elutasította, Magyarországot kötelezte a költségek viselésére.

Kapcsolódási pontok:

Az ügyhöz kapcsolódik valamennyi nemzetközi jog és uniós jog kapcsolatát elemző ügy, így a főtanácsnoki indítványban és a felek érvelésében szereplő ügyek. Különösen a Magyarország által hivatkozott: C-286/90.sz. *Poulsen és Diva Navigation* ügy, C-162/96.sz. *Racke-ügy*, C-241/91. sz. *P., RTE és ITP kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet, valamint a C-301/08.sz. *Bogiatzi-ügy*. Szlovákia hivatkozott a C-437/04.sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyre, mely alapján a tagállamoknak az uniós csatlakozást követően is megmarad a joguk, hogy diplomáciai kapcsolataikat szabályozzák.

Kérdések:

1. A magyar érvelés úgy szövelt, hogy nincs olyan nemzetközi jogi norma, amely az államfők más tagállamba történő belépését szabályozzák (a tartózkodásra viszont van, lásd bécsi egyezmények – diplomáciai kapcsolatokról, konzuli kapcsolatokról, stb.). Vajon elválasztható-e az államfő más tagállamba történő belépése és az adott állam területén való tartózkodásának kérdése?
2. Hogyan védhető ki a jövőben hasonló helyzetek megtörténte, tekintettel arra, hogy az ítélet értelmében az államfő mindencélú (magán és hivatalos egyaránt) útjain államfői minőségében eljárónak tekintik, így pedig a diplomáciai kapcsolatok jogának normái irányadóak és nem az uniós jog a meghatározó?

SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSA

– tanulmányi vízum megtagadás –

– közbiztonság –

Fahimian ügy

Az Európai Bíróság C-544/15. sz. *Sahar Fahimian kontra Bundesrepublik Deutschland* ügyben 2014. április 4-én hozott ítélete a németországi Verwaltungsgericht Berlin (közigazgatási bíróság) által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárásban.

Tényállás:

Sahar Fahimian egy iráni diák, aki Németországtól kérvényezte doktori tanulmányok folytatása céljából tanulmányi vízumának kiadását. Ezt a kérvényt azonban a német hatóságok megtagadták. A megtagadás alapjául egy meglehetősen sajátos indokot adott meg a Németország. *S. Fahimian* olyan egyetemen folytatott korábban tanulmányokat, amelyet már korábban az Európai Unió Tanácsa az iráni kormányhoz „közel álló” és ráadásul katonai célú kutatást folytató szervezetként minősített és vett regisztrációba. Ezen tények ismeretében, magát *S. Fahimian*-t Németország a közbiztonságra veszélyesnek tekinti, ezért nem adta ki számára a tanulmányi vízumot.

Az ügy érdekessége, hogy noha számottevő ítélkezési gyakorlat létezik a közbiztonsági kivételekre vonatkozóan az egységes piaccal kapcsolatos szabadságok és az uniós polgárság terén, ugyanez nem mondható el már a közbiztonságra vonatkozó feltételekről az uniós bevándorlási politika terén.

Értelmezésre váró rendelkezések:

A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó 2004/114/EK irányelv 6. cikk (1) bekezdésének d) pontja és (2) bekezdése:

Az a harmadik országbeli állampolgár, aki a beutazása engedélyezését a 7–11. cikkben megállapított valamely célból kérelmezi:

d) nem lehet olyan személy, aki a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre veszélyesnek minősül;

(2) A tagállamok megkönnyítik azoknak a 7–11. cikk hatálya alá tartozó harmadik országbeli állampolgároknak a beutazása engedélyezésére irányuló eljárást, akik a Közösségbe irányuló, illetve a Közösségen belüli mobilitást elősegítő közösségi programokban vesznek részt.

Előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések:

1. kérdés: *Úgy kell-e értelmezni a [2004/114 irányelv] 6. cikke (1) bekezdésének d) pontját, hogy a tagállamok illetékes hatóságai mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek annak vizsgálata során, hogy a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre veszélyesnek minősül-e az a harmadik országbeli állampolgár, aki a beutazása engedélyezését az irányelv 7–11. cikkében megállapított valamely célból kérelmezi, és e mozgástér miatt a hatósági mérlegelés csak korlátozott bírósági felülvizsgálat alá tartozik?*

2. kérdés (az elsőre adott igenlő válasz esetén): *Milyen jogi korlátok vonatkoznak a tagállamok illetékes hatóságaira annak mérlegelése során, hogy a közrendre, a közbiztonságra vagy a közegészségre veszélyesnek minősül-e az a harmadik országbeli állampolgár, aki a beutazása engedélyezését a [2004/114 irányelv] 7–11. cikkében megállapított valamely célból kérelmezi, különösen a mérlegelés alapjául szolgáló tények és azok értékelése tekintetében?*

A felek érvei:

A felperes érvei: *S. Fahimian, aki a teheráni Sharif University of Technology Master of Science egyetemen szerzett oklevelet az információs technológia területén, kérvényezte a teheráni német nagykövetségen a vízum kiadását doktori tanulmányoknak a darmstadti műszaki egyetemen a Center for Advanced Security Research Darmstadt (a továbbiakban: CASED) „Megbízható beágyazott és mobilrendszerek projektje” keretében történő folytatása céljából. A kérelemhez csatolta az egyetemnek a felvételtől szóló igazolását és a CASED igazgatójának 2012. november 14-i levelét is. A CASED S. Fahimian számára havi 1468 euró doktori ösztöndíjat ajánlott. A német nagykövetség ugyanakkor megtagadta a vízum kiadását. S. Fahimian szerint a 2004/114 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján megilleti a beutazáshoz való jog.*

Az alperes érvei: *Németország álláspontjában kifejtette, hogy az azért döntöttek az elutasítás mellett, mivel úgy gondolják, hogy a későbbiekben Iránban visszaélésre adhat lehetőséget az országukban megszerzett szaktudás. Ezt különösen alátámasztja, hogy – az ügy keletkezésekor a nemzetközi közösség által is támadott – iráni nukleáris programban való részvétel, illetve az esetleges iráni lakosságra vonatkozó technológiai módszereket alkalmazó megfigyelés alanya, célpontja lehet már S. Fahimian. Az igaz, hogy S. Fahimian elvileg teljesíti a nem uniós polgárookra vonatkozó, az Unió területén történő tanulmányok folytatásának feltételeiről szóló 2004/115-es irányelv követelményeit, ugyanakkor a közrend és közbiztonság védelme érdekében megtagadható a felperes beutazása.*

Bíróság érvelése és ítélete:

A harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcseré, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről szóló, 2004. december 13-i 2004/114/EK tanácsi irányelv 6. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy az illetékes nemzeti hatóságok, amelyekhez egy harmadik országbeli állampolgár tanulmányok folytatása céljából vízumkérelemmel fordult, **széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek annak megvizsgálása érdekében, hogy az ezen állampolgár helyzetét jellemző releváns körülmények összességének fényében ez utóbbi személy akárcsak lehetséges veszélyt jelent-e a közbiztonságra.** Ezt a rendelkezést emellett úgy kell értelmezni, hogy **azzal nem ellentétes az, hogy az illetékes nemzeti hatóságok megtagadják egy olyan harmadik országbeli állampolgárnak az érintett tagállam területére ilyen céllal történő beutazását, aki az iráni kormánnyal a katonai, illetve katonai jellegű területeken való jelentős együttműködése miatt az Unió korlátozó intézkedéseinek hatálya alá tartozó egyetemen szerzett felsőfokú végzettséget, és aki e tagállamban a közbiztonság szempontjából érzékeny területen kíván kutatásokat folytatni, amennyiben az e hatóságok rendelkezésére álló információk alapján attól lehet tartani, hogy a későbbiekben a közbiztonsággal ellentétes célokból visszaélhetnek az e személy által a kutatásai során megszerzendő tudással.** Az illetékes nemzeti hatóságoknak a kért vízum kiadását megtagadó határozatával szembeni **jogorvoslat tárgyában eljáró nemzeti bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy ez a határozat megfelelő indokoláson alapul, valamint kellően biztos ténybeli alappal rendelkezik.**¹⁷

Kapcsolódási pontok:

– C-491/13. sz. Ben Alaya ügy

A 2004/114 irányelv a tagállamok illetékes hatóságai számára mérlegelési mozgásteret biztosít a tekintetben, hogy teljesülnek-e az ezen irányelv 6. és 7. cikkében szereplő általános és különös feltételek, és különösen azzal kapcsolatban, hogy a közbiztonság tekintetében fennálló veszélyre vonatkozó indokok az érintett harmadik ország állampolgárságával rendelkező személy beutazása ellen szólnak-e.

¹⁷ A Bíróság C-544/15. sz., *Sahar Fahimian és a Bundesrepublik Deutschland* között a Stadt Darmstadt részvételével folyamatban lévő eljárásban hozott ítélete, ECLI:EU:C:2017:255

– C-15/11. sz. Sommer ügy

A 2004/114 irányelv (6) és (7) preambulum bekezdése szerint az irányelv célja azon diákok Európai Unió felé irányuló, tanulmányi célú mobilitásának ösztönzése, akik harmadik országok állampolgárai, és e mobilitás célja annak elősegítése, hogy Európa a tanulmányok és a szakképzés legkiemelkedőbb központjává váljon a világon.

Kérdések:

1. Mit gondol, mi minősül az Európai Unió szemével közbiztonságra veszélyesnek, közbiztonsági kockázatnak? (lásd többek között: C-145/09. sz. *Tsakouridis* ügyet (43. és 44. pont); C-601/15. sz. *N.* ügyet (66. pont))
2. Eltérhetnek-e a tagállamok a közbiztonság veszélyességének megítélésben az EU-s gyakorlathoz, szabályokhoz képest? Ha igen, akkor milyen feltételek teljesülése esetén?
3. Szükségesnek tartaná-e, hogy egyes képzések (pl. atomfizikusi, rendészeti, nemzetbiztonsági) esetében a külföldről jelentkezők esetében előzetes vizsgálat legyen szükséges a felvétel eljárás előtt? Miben más ez, mint az állampolgársághoz köthető szakmagyakorlás, pl. a rendőri munka esetén?

BIBLIOGRÁFIA

IRODALOM

BLUTMAN László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban c. könyvéből származik, mely elektronikusan elérhető:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_EUjog/ch12s04.html

OROSZ Nóra Natália (2014): *A Volkswagen-ügy lezárása az Európai Bíróság előtt*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2014/3. szám, 65-71.o.

PAPP Mónika (2016): *Az Európai Bíróság ítélete az árszabályozásról a Scotch Whiskey Association ügyben: Lehet-e arányos a minimálár szabályozás?*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2016/1-2. szám, 101-110. o.,

SOMSSICH Réka (2011): *A Ker-Optika-ügy*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2011/2. szám, 59-67. o.

SZALATKAY Judit (2016): *Minimálárakkal a közegészségért – a skót alkoholtörvény az Európai Bíróság előtt*, Az Európai Bíróság előzetes döntése a C-333/14. sz. ügyben, Versenyükör, 2016/1. szám, 96-101 o.

SZEMESI Sándor (2016): *Egy SZÉP történet vége? A magyar cafeteria-szabályozás és a nemzetközi jog*, elérhető: https://www.researchgate.net/publication/307553383_Egy_SZEP_tortenet_vege_A_magyar_cafeteria-szabalyozas_es_a_nemzetkozi_jog

VÁRNAY Ernő (2013): *Az Európai Bíróság ítélete a Magyarország kontra Szlovákia ügyben*, Jogesetek Magyarázata (JEMA), 2013/4. szám, 80-92.o.

EURÓPAI BÍRÓSÁG ÍTÉLETEI

A C-267/91.sz. *Keck* és C.268/91.sz. *Mithuard* egyesített ügyekben 1993. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-06097.o.]

A C- 48/15.sz., *NN International* ügyben hozott ítélet, EU:C:2016:356

A C- 437/04. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügy

A C-544/15. sz., *Sahar Fahimian és a Bundesrepublik Deutschland* között a Stadt Darmstadt részvételével folyamatban lévő eljárásban hozott ítélet, ECLI:EU:C:2017:255

A C-497/15 sz. *Euro-Team* és a C-498/15. sz. *Spirál Gép kontra Budapest Rendőrfőkapitánya egyesített* ügyek, ECLI:EU:C:2017:229

Főtanácsnoki indítványok:

Sólyom ügyben:

[http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=167903
&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=187104](http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=167903&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=187104)

Tagállami bírósági ítéletek:

Skót bíróság ítéletét: <http://www.scotcourts.gov.uk/search-judgments/judgment?id=9a1821a7-8980-69d2-b500-ff0000d74aa7>